

Ola Lönnqvist

Ett försök till historik över

BLECKSTADS BY

Drothems församling / socken

SÖDERKÖPING

Åldersro, Bleckstad, teckning av Stig Svensson 1982 (tillhandahållen av Lars Sylvan)

Förord

Den 17 juni 2013, på Bondens crêperi, blev jag tillfrågad av Magnus Berge (f Karlsson), bosatt i Bleckstad, om jag kunde tänka mig skriva Bleckstads bys historia. Han, jag och Aino Jonah (f Hermelin, med sitt ursprung i Bleckstad) träffades den 17 juli och samtalande vidare i frågan.

Bleckstad

Jag lovade göra ett försök under hösten 2013 och under våren 2014. Förutom att det är en spännande uppgift, lokalhistoria intresserar mig, så är min dotter Kristina Boqvist med familj bosatt i Valsberg i Bleckstad.

Den här uppsatsen, sammanställningen av min forskning, beskriver i tur och ordning mitt tillvägagångssätt och avslutas sedan med en sammanfattning.

Ola Lönnqvist

INNEHÅLL

4	Starten
5	Åldersro och Elias Andersson
6	Internet
6	Guldfynd
6	Brita i Blixta
8	Gustav Handell
9	Anders Månssons släkt
11	Magnus Berge f Karlsson
12	Fattigstugan i Tåby
13	Nils Hermelin
14	Släkten Ridderborg
16	Gillets fotografier
20	Vad jag har i mitt bibliotek och arkiv
20	Ur Sparbankens historia
24	Karta för laga skiftet
25 f	Sverige bebyggelse m fl likartade böcker
26	Bleckstads by av Magnus Berge
27	Porträttgallerier
29	Fastigheterna
29	Häradsekonomiska kartan
31	Ekonomiska kartan
33	Fastighetskartan
36	Skifteskartan
37	Namnet Bleckstad
40	Jordeboken
41	Jordebokens karta
46	Vad jag borde ha i mitt bibliotek och arkiv
46	Beskrivningar över Östergötland
47	Drothems kyrka
49	Hushåll
56	Fastigheterna och deras invånare

BILAGOR och separata uppsatser enligt särskild förteckning

STARTEN

Jag råkade nämna mitt projekt för Lars Sylvan, verksam i S:t Ragnhilds Gille. Då kunde han meddela mig att hans hustru hade sina anor med anknytning till Bleckstad och ganska snart anlände till mig en släktbeskrivning och några bilder.

Åldersro, Bleckstad 2:9

Byggår: 1846.

Tid. ägare: Lind Anna, Sjöberg Åke.

Ägare: Se Bleckstad 2:9.

Åke Sjöberg köpte fastigheten av Anna Lind, som var den siste permanentboende i Åldersro. Då drevs det som ett litet hemman med en ko. Skörden skedde med lie. Numera finns det häst på gården. Nuvarande ägare tillträdde Åldersro och Edwardsborg 1979.

Edwardsborg, Bleckstad 2:9

Byggår: 1972. Areal: Tomt 11.850 m².

Tid. ägare: Sjöberg Åke.

Ägare: Gerhardsson Agneta f. 1944, skolmältidsbiträde och Gustafsson Bernt f. 1943, distriktschef.

Barn: Gerhardsson Helene f. 1968, Gerhardsson Desirée f. 1974.

Fastigheten omfattar bostadshus, torpstuga, stall och garage. På tomten finns även en pool. Agneta och Bernt kom hit 1979 från Eskilstuna. De har sina rötter i trakterna.

Bilder ur "Vår hembygd, Söderköpings socknar" sidan 298, tillhandhållna av Lars Sylvan.

Lars Sylvan skrev vidare:

Bifogat hittar du en skannad del ur Marikas släktforskning. Den handlar om vad svärfar berättade för Marika 1991 om vad han mindes från sin barndom. Informationen bör väl åtminstone delvis stämma på tiden i Åldersro och senare Gårdeby.

Hans far Axel var väl närmast att beteckna som småbrukare men var vad jag förstått mångkunnig. Senare när de bosatte sig i Södertälje ägnade han sig huvudsakligen åt att bygga enfamiljs- och tvåfamiljshus bl. a det första huset i Ålsten utanför Stockholm. Exaktare födelseuppgifter: 1879-12-19 i Sjökulen Stenstorp Västra Harg.

Som jag själv minns berättade svärfar om en lärare i Grimstad, som kallades "Rödskägg" och som man spelade en del spratt.

Ytterligare information damp ned från Lars Sylvan:

Hej pappa!

När jag läste bildtexterna känner jag igen namnet Helen Gerhardsson. Det är en kompis till Marie och Anders, och jag har ett svagt minne av att hon och hennes Lars t o m bodde i Åldersro något år.

Hälsningar Marika

Av bifogat mail framgår från Marika framgår att Helene Gerhardsson och hennes Lars kan ha bott i Åldersro någon period.

Lars Sylvan

Morfar (Elias Andersson), C3

Jag frågade vad han kom ihåg från det han var liten. Han sa att han inte kom ihåg så mycket. Det han kom ihåg var att han (och hans syskon?) var väldigt åskrädda. En gång när han var ensam hemma (hans föräldrar var i varje inte hemma) åskade och spöregnade det. Han (de) sprang ut till ängarna för att leta reda på sin mamma som var där ute.

De åt mycket salt sill. I varje fall en gång i veckan. De köpte en halv tunna åt gången (ca 50 kg). Den räckte rätt så länge. Kött saltade de för att det skulle hålla sig eftersom det varken fanns fryslin eller kyl. De saltade ner en hel gris åt gången (uppdelad), det räckte ungefär ett år. De sista bitarna blev väldigt salta, så de gick knappt att äta. Annars åt de "vanlig mat", t ex rotmos och salt fläsk, köttbullar och potatis, pannkakor. På somrarna fick de ibland efterrätt som då bestod av någon slags kräm, t ex äpple, rabarber. De åt också nyponsoppa som de gjorde själva.

Något som morfar tyckte var särskilt gott var nykärnat smör (det var barnens uppgift att kärna) och nybakat bröd. Det som blev kvar efter kärningen var mjölk med små smörklumpar i som var väldigt gott. Till maten drack de mjölk. Glass åt man nästan aldrig, det var lyx. Den gjordes samma dag som den skulle ätas, eftersom man ej kunde förvara den. Den var god. Den var gjord av riktiga vaniljstänger.

Morfars far var småbrukare, dvs de hade någon häst, några kor, några svin och några höns. På sommaren var det mycket att göra med bl a höslagning. Man slog också starr (som var ett slags vasst gräs eller vass kanske man kan säga). Starren växte i kärr. När man slog det skrämde man upp smågäddorna som fanns där, så att man kunde plocka dem med händerna. Man tog inte fler än man skulle ha att äta. Barnen fick ej vara med i kärret eftersom man kunde sjunka ner, så de gick och plockade hjortron. Man rökte inte kött så mycket, det man rökte var skinka, som hängdes upp i kuddvar i taket så att råttorna ej skulle få tag på det.

Morfar gick i skolan i 6 år. De gick ofta bara varannan dag eftersom många barn hade lång skolväg. De började kl. 8 och slutade kl.15. När de kom upp i högre klasser hade de 1 timmes lunch då de åt medhavd matsäck bestående av mackor och mjölk. (När de kom hem på eftermiddagen fick de äta resterna från lunchen som de hemma hade ätit.) De hade läxor varje dag och i varje ämne. Morfar tyckte det var rätt tråkigt i skolan. Det ämne han tyckte bäst om var teckning. De som inte kunde läxan fick stanna kvar efter skolan tills han/hon kunde läxan. Läraren kanske gick hem och åt och var borta ett par timmar och kom sedan tillbaka för att förhöra eleven.

Om man bar sig dumt åt hände det att man fick stryk. Örfilar och sådant "delade" läraren själv ut. När det gällde "större stryk", fick man gå ner till vaktmästaren som hade starkare armar och man fick stryk så att man knappt kunde sitta. Föräldrarna meddelades om man misskötte sig. Till varje dag skulle man lära sig en psalmvers utantill. På lördagarna slutade man kl.14. När man kom hem fick man hjälpa till hemma och sedan göra sina läxor, sedan fick man leka om man hann. För det mesta hann man inte leka så mycket, det var mest på söndagarna man hade tid. De fick bl a hjälpa till att bära in ved. Det började de med tidigt. När de var små bar de ett par stycken vedklabbar åt gången och då fick de springa många gånger. Vedlåren skulle alltid vara full.

910822
Marika Sylvan

INTERNET

Så här i början av min forskning så undersökte jag vilka "källor" som finns tillgängliga och ett par sökningar på internet gav mig följande:

*Guldfynd från
Järnåldern, nu på
Historiska muséet i
Stockholm.*

*Armringsfunnen i
Bleckstad.
Nr 13144.*

Ett annat fynd på internet var en artikel om Brita Hermelin.

Brita i Blixta bor i sitt eget paradiset

Söderköping

Hon är inte rädd för att sätta andra i arbete och ser sig, på gott och ont, som en ledartyp.

Brita Hermelin

På lördag fyller hon 90 år och firar med Öppet hus hemma i trädgården.

Under årens lopp har hon haft en lång rad engagemang. Hon har bland annat varit ordförande i Drothems lottakår mellan 1942 och 1952.

Hon var ordförande i Hammarkinds-kretsen av Östergötlands barn på 1950-talet liksom ordförande i Hushållsnämnden.

Hon bildade Söderköpings Samrealskolas första föräldraförening på 1950-talet.

Ledamot i länets hemslöjdsförening var hon en kortare tid på 1960-talet.

Hon var ordförande i Moderata samlingspartiets länskvinnoförbund 1966-1970, och i partiets kvinnoförening i Söderköping 1966-1970 samt dess vice ordförande i tjugo år.

Hon var ordförande i skolstyrelsen och dess arbetsutskott 1964-1970 och vice ordförande 1970-1976.

Hon var ordförande i socialnämnden och dess arbetsutskott 1976-1988.

Hon var kommunfullmäktigeledamot och kommunstyrelseledamot 1986-1989.

Hon var borgerlig vigsselförättare 1973-1993.

- Jag kanske bestämmer lite för mycket ibland, kan inte låta bli. Jag blir ofta ordförande där jag hamnar, säger Söderköpingsprofilen Brita Hermelin som fyller 90 år på lördag.

Det firar hon på sitt kära Blixta och hoppas att det kommer många, både vänner och ovänner.

- Fast jag tror faktiskt inte att jag har så många ovänner, säger den förra moderatpolitikern, även om jag under åren i politiken var kärringen mot strömmen ibland.

- Ser jag något som är orätt måste jag göra något åt det. Man måste våga ibland, även om det är obehagligt.

Vi träffas på gården Bleckstad där hon levtt sedan 1940. Det var det år hon gifte sig med Nils Hermelin. Det blev en krigsvigsel eftersom han skulle ge sig ut som frivillig i finska vinterkriget.

Finländsk far

Finlands sak är Britas på flera sätt. Hennes far var finländare men han flydde från sitt hemland till Sverige när den ryske generalguvernören över Finland, Nikolaj Bobrikov, ville tvinga unga finnar att göra värnplik i Ryssland.

- Georg Lann kan allt om det där, säger Brita Hermelin om sin nuvarande sambo som hon träffade vid ett veteranmöte i Finland för cirka 15 år sedan.

Faderns härkomst och de båda världskrigen och allt som hände i världen under 1900-talets början var nog en orsak till att det pratades mycket utrikespolitik hemma.

Stannade på gården

Och intresset för politik väcktes även hos den unga Brita.

Så småningom gick hon och en av hennes tre systrar med i Drothems Södra SLU-avdelning, Bondeförbundets (nuvarande Centern) ungdomsförbund.

Hennes far, som i Sverige utbildat sig till civilingenjör, hade köpt Tomtaholms gård och slagit sig på lantbruk. Brita valde att stanna på gården när hon gick ut flickskolan för att hjälpa fadern med gården under 1930-talets kris.

- Jag skötte ladugården med cirka 25 nötdjur plus ungdjur själv under ett halvår, säger hon stolt. Kor tycker hon är underbara djur, men hästar är hon aningen rädd för.

Aktiv sprinter

Ibland kan hon tycka att det är synd att hon inte fortsatte studera efter flickskolan.

- Då tänker jag att jag skulle ha blivit gymnastikdirektör och slutat som rektor, ler hon.

Gymnastiken började hon med under skoltiden, och var bland annat aktiv sprinter i IFK:s damlag i slutet av 1930-talet. Under 1960- och 70-talen vikarierade hon också som gymnastiklärare.

- Men rektor blev jag inte.

Sysslolös har hon aldrig varit, säger hon. När maken var i Finland skötte hon gården.

Förutom erfarenheten från föräldragården hade hon också gått på Storgårdens lanthushållsskola i Rimforsa.

Även på hemmaplan var människor engagerade i kriget, "Finlands sak är vår" hette det och Brita vittnar om en fantastisk anda på den tiden.

Jättelika fester

Överallt ordnades Finlandsaftnar med föredrag och själv läste hon Fänrik Ståls sägner så det glödde. Alla var med i hemvärmnet och Brita engagerade sig i lottorna. Hon var med och arrangerade jättelika fester i Bleckstad, fester som drog mellan 7 000 och 8 000 tusen besökare varje gång.

- Under tio år genomförde vi fyra sådana hembygdsfester.

1941 föddes äldsta dottern Aino och två år senare Ulla. De första åren som gifta hade Nils och Brita Hermelin hembiträde.

- Vi slaktade gris till jul, odlade grönsaker, bär och frukt, hade höns och kycklingar, gris och hund.

Brita gick på tillskärarkurs och sydde kläder till sig själv och de båda döttrarna.

Stor uppståndelse

1941 hade de fått el indraget, "det var ganska sent" och det underlättade livet. När jag frågar vilken elektrisk pryl som hon inte skulle vilja vara utan blir svaret:

- Tvättmaskinen!

Förutom att sköta hemmet och de fyra barnen - två söner, Johan och Gunnar, fick hon också - fortsatte hon vara engagerad i olika organisationer.

Politiker blev hon senare, när barnen blivit lite större. Även maken Nils, som var lantbrukare i grunden, hade då engagerat sig i kommunpolitiken.

- Vi är en samhällsintresserad familj, konstaterar hon.

När Aino gifte sig med sin James från Sierra Leone blev det stor uppståndelse i bygden. Någon svart man hade knappast setts tidigare.

- Oj, vad mycket reaktioner det blev. Och vid vigseln var det fullsmockat i kyrkan, minns Brita.

Att nu USA fått sin första svarta president är hon mycket glad över.

- Måtte det bara gå vägen för honom.

Hon tycker att inställningen till invandrare förbättrats i Sverige.

- Jag tror att det är en styrka att få hit människor från andra länder. Och att livet lär en tolerans. Vi är ju alla lika hur vi än ser ut. Och för hela vår familj har James öppnat världen på ett särskilt sätt.

Även om politiken tog mycket av Brita Hermelins tid och engagemang har barnen alltid varit viktigast för henne.

- Jag tror jag varit en ganska bra mamma och jag tror inte barnen farit illa.

Många barnteckningar

Hon omger sig gärna med både barn, barnbarn och barnbarnsbarn. Ovanför sängen i sovrummet hänger barnteckningar i långa rader.

När de egna barnen var små var ofta grannbarnen hemma hos familjen Hermelin och lekte.

- Jag satte dem ofta i arbete en stund när de kom, men sedan lekte jag också med dem.

Huset har alltid varit öppet för stora som för små. Det är många som bott hos familjen, både kortare och längre tid. En period tog familjen emot lantbrukselever.

- Och Magnus Stenbock var här och lärde sig att köra traktor.

Älskar sitt Bleckstad

Hon följer fortfarande det som händer. I sitt arbetsrum har hon flera böcker med tidningsurklipp om allt från stora världshändelser till betydligt mindre händelser från Söderköping.

- Jag har klippt ut sånt som jag tycker är intressant för vår familj.

På frågan om hon haft ett bra liv svarar hon:

- Ja, jaaa, jaaaa! Det tycker jag verkligen. Jag har så mycket att tacka för, jag har verkligen fått allt.

Hon älskar sitt Bleckstad, eller Blixta som det står på en gammal gravsten från 1700-talet och som hon själv kallar gården.

- Jag bor i ett paradiset. Men när Nils dog 1984, alldeles för tidigt, då tänkte jag att nu är livet i det här huset borta. Men så blev det inte, ler hon.

Anna Bennich NT 20090625 ¹

Ytterligare en träff på internet, från en släktforskar sida, gav information om en annan av de boende i Bleckstad.

Gustav Handell (ändrat från Ericsson) (1810-1892) ²
1810-02-05--1892-01-12 (man)

¹ Norrköpings Tidningar

² Släktforskararen med användarnamn info@handell.se har gjort släkträdet. Se

<http://www.genvagar.nu/show.asp?PersonId=359336>

Gustav Handell var bysmed i Blixta, en by helt nära Söderköping. Inflyttad från Äggetorp församling, Jönköpings län. Blixta tillhör troligen Drothems församling. Enligt uppgift från Ragnar Handell, Norrköping, skulle Gustav Handell tagit efternamnet Handell. Tidigare skulle hans efternamn varit Eriksson. Denna uppgift skulle ha framkommit när Ragnar och hans syster Eva forskat i kyrkoböckerna i Vads

tena.
Enligt ett kåseri, som Ragnar Handell skrev i Norrköpings Tidningar 1988-05-18, var Gustav Handell gårdssmed på Mariehofs herrgård utanför Söderköping. Han hade anställts där i början av 1840-talet efter att tidigare haft samma befattning på Eriksbergs Gård i Sörmland. Efter Gustav Handells bortgång gick smedyrket i arv till hans son August Handell på Mariehof. Och detta skötte han till sin död 1927. Sammanlagt verkade således far och son som smeder på Mariehof under 85 år.

Barn:
Dottern Johanna Lovisa, född 14/7 1834. Död ?
Dottern Carolina, född 16/12 1836. Död 31/10 1850
Dottern Eva Charlotta, född 27/2 1839. Död?
Sonen August, född 4/6 1841. Död 2/6 1927
Dottern Ida, född 26/12 1843. Död 2/6 1927
Dottern Wilhelmina "Mina", född 6/7 1850. Död omkring 1954

Ytterligare en person som bodde i Bleckstad funnen på internet. ³

Anders Månsson died date unknown.

Children of **Anders Månsson** are:

- i. +[Nils Andersson](#), b. 13 Feb 1715, Lund, Drothem¹⁵⁵⁰, d. 11 Jan 1795, Bleckstad, Drothem¹⁵⁵¹.
- ii. [Maria Andersdotter](#), b. 20 Aug 1716, Lund, Drothem¹⁵⁵², d. date unknown.
- iii. [Anders Andersson](#), b. 23 Sep 1720, Lund, Drothem¹⁵⁵³, d. date unknown.
- iv. [Brita Andersdotter](#), b. 03 Dec 1722, Lund, Drothem¹⁵⁵⁴, d. date unknown.

Nils Andersson (son of [Anders Månsson](#)) was born 13 Feb 1715 in Lund, Drothem²²¹, and died 11 Jan 1795 in Bleckstad, Drothem²²². He married [Catharina Ingolfsson](#) on 01 Nov 1738 in Drothem²²³, daughter of [Ingolf Jönsson](#) and [Anna Olofsdotter](#).

More About **Nils Andersson**:

Burial: 18 Jan 1795

More About **Nils Andersson** and **Catharina Ingolfsson**:

Marriage: 01 Nov 1738, Drothem.²²³

Children of **Nils Andersson** and **Catharina Ingolfsson** are:

- i. +[Brita Nilsson](#), b. 22 Jan 1742, Drothem²²⁴, d. date unknown.
- ii. [Andreas Nilsson](#), b. 16 May 1745, Drothem²²⁵, d. date unknown.
- iii. [Nils Nilsson](#), b. 29 Dec 1749, Drothem²²⁶, d. date unknown.

Brita Nilsson (daughter of [Nils Andersson](#) and [Catharina Ingolfsson](#)) was born 22 Jan 1742 in Drothem¹⁶⁹⁰, and died date unknown. She married [Anders Månsson](#) on 13 Dec 1763 in Drothem¹⁶⁹¹.

³ Forskare: Inger Pellny, Värmaregatan 34, Norrköping

More About **Brita Nilsson** and **Anders Månsson**:

Marriage: 13 Dec 1763, Drothem.¹⁶⁹¹

Children of **Brita Nilsson** and **Anders Månsson** are:

- i. [Nils Andersson](#), b. 24 Aug 1765, Blecksta, Drothem¹⁶⁹², d. date unknown.
- ii. +[Måns Magnus Andersson](#), b. 28 Sep 1770, Blecksta, Drothem¹⁶⁹³, d. date unknown.
- iii. [Anders Andersson](#), b. 18 Nov 1775, Blecksta, Drothem¹⁶⁹⁴, d. date unknown.
- iv. +[Olof Andersson](#), b. 11 Mar 1779, Blecksta, Drothem¹⁶⁹⁵, d. 05 Jun 1856, Lilla Björklund, Drothem¹⁶⁹⁶.

Måns Magnus Andersson (son of [Anders Månsson](#) and [Brita Nilsson](#))²¹⁶ was born 28 Sep 1770 in Blecksta, Drothem²¹⁷, and died date unknown. He married [Margareta Johansson](#) on 1796.

More About **Måns Magnus Andersson** and **Margareta Johansson**:

Marriage: 1796

Children of **Måns Magnus Andersson** and **Margareta Johansson** are:

- i. [Anna Brita Månsson](#), b. 1797, d. date unknown.
- ii. [Cajsa Månsson](#), b. 1799, d. date unknown.
- iii. [Jaen Månsson](#), b. 1801, d. date unknown.
- iv. [Anders Månsson](#), b. 1804, d. date unknown.

Olof Andersson (son of [Anders Månsson](#) and [Brita Nilsson](#))²³⁶ was born 11 Mar 1779 in Blecksta, Drothem²³⁷, and died 05 Jun 1856 in Lilla Björklund, Drothem²³⁸. He married [Stina Jonsdotter](#) on 28 Oct 1807 in Drothem²³⁹, daughter of [Jonas Svensson](#) and [Ingeborg Persdotter](#).

Notes for **Olof Andersson**:

Inhyseman i L:a Björklund, född den 11 mars 1779 i Bleckstad av hemansägaren Anders Månsson och Brita Nilsson. Från 10:e året i andras tjänst, gift 1807 med pigan, som efterlämnades Stina Jonsdotter. Därefter torpare i Sveden omkring 25 år. Haft 4 barn, 2 söner och 2 döttrar, som alla lever. Länge giktsjuk, de sista 3-4 åren nästan alltid sängliggande, även anfall av slag.

More About **Olof Andersson**:

Burial: 13 Jun 1856, Drothem.

More About **Olof Andersson** and **Stina Jonsdotter**:

Marriage: 28 Oct 1807, Drothem.²³⁹

Children of **Olof Andersson** and **Stina Jonsdotter** are:

- i. [Anders Olofsson](#), b. 21 Jun 1808, Sveden, Drothem²⁴⁰, d. date unknown.
- ii. [Jonas Olofsson](#), b. 01 Aug 1811, Sveden, Drothem²⁴¹, d. date unknown.
- iii. [Christina Olofsdotter](#), b. 24 Nov 1814, Sveden, Drothem²⁴², d. date unknown.
- iv. +[Brita Maria Olofsdotter](#), b. 27 Jul 1818, Drothem, Sveden torp under Sättra, d. 02 May 1903, Söderköping.

Att det går att via internet finna information från andra släktforskare om personer som bott i Bleckstad är helt säkert, men det tänker jag inte just nu fortsätta med.

Att man vid sökning på internet får information om lantbrukaren och kommunalrådet i Söderköping, sedan 2007, **Magnus Berge i Bleckstad** är kanske inte så konstigt.⁴

Mjölkbonde på Bleckstad gård, som brukas ekologiskt. Tillsammans med övriga familjen och medarbetare, driver han även Bondens Crêperie & Lanthandel i Kanalhamnen. Familjen består av hustrun Annika och barnen Anna, Maria och Erik. Fritiden ägnar Magnus gärna åt familjen.

Några frågor som jag tycker är viktigt att driva för att utveckla Söderköping till en ännu bättre kommun att leva, bo och arbeta i.

- Jag vill slå vakt om Söderköping som en kommun där aktiv näringslivsplanering och bostadsproduktion förenas med småskalighet, trivsam atmosfär och bevarande av kulturella och historiskt intressanta miljöer.

Politikens sparlåga bränner inte Magnus Berge

Av Widar Andersson. Uppdaterad 2013-07-23 Folkbladet

SÖDERKÖPING – Tuff-tufftåget är fullt, säger Magnus Berge glatt när vi ses utanför Bondens i Söderköpings kanalhamn. Jag förstår vad han menar.

Magnus Berge är 53 år. Han är gift och har tre barn. Han bor med sin familj på Bleckstad Mellangård dit hans farfar och farmor flyttade på 1920-talet. Familjen driver ett ekologiskt mjölkbonderi med 80 kor. 2005 startade familjen sommarkrogen Bondens Crêperie & Lanthandel i Kanalhamnen i Söderköping. Berge är kommunstyrelsens ordförande (C). I olika positioner har han suttit i kommunledningen i snart 20 år. Han har oavslutade studier som ämneslärare i historia i bagaget. En gång blev han utesluten ur Centerns Ungdomsförbund. Han var för ung för att bli medlem.

Fullsatta vagnar i det lilla turisttåget indikerar att det är tryck på besöksnäringen i Söderköping. Vilket glädjer såväl kommunalrådet Berge som krögaren Berge.

Jag bestämde träff med Centerpartiets Magnus Berge för att forska lite i vad Söderköpings enda kommunalråd har för sig en dag i juli när politiken går på sparlåga. Det visar sig att han inte har några problem med att få dagarna att gå.

⁴ Söderköpings Centerpartis hemsida daterad 2012

Osäker tillvaro som mjölbonde

Han tog över familjegården i Bleckstad 1985. Tillvaron som mjölkbonde är dock ekonomiskt osäker. 2005 bestämde sig familjen för att starta sommarkrogen Bondens.

– I stället för att försöka med försäljning och café ute på gården satsade vi på att använda mjölk och mjöl från gården i en restaurang mitt i Söderköpings turistvimmel, säger Magnus Berge.

Hustrun - som annars arbetar som lärare - har huvudansvaret för Bondens. Två av barnen sommarjobbar på krogen. Magnus Berge är lite av en alltiallo.

– Stolar och bord behöver lagas, avlopp rensas, mjölk ska levereras och lite annat smått och gott, säger Berge.

"Rätt så lika uppdrag"

Bonde, krögare, partipolitiker och kommunalråd i en och samma person; hur går det egentligen ihop?

– Uppdragen är faktiskt ganska lika. I kommunalrådsjobbet likaväl som i företagandet handlar det om att försöka ro sina projekt i hamn på bästa sätt utan att bry sig för mycket om arbetstimmar och arbetstider, säger Magnus Berge.

Han tycker heller inte att det är så stor skillnad på kulturerna i de olika världar han rör sig i.

– Det mesta handlar om samarbete och samverkan, säger Berge och skyndar ut till gården där en grävmaskinist behöver assistans.

Fattigstugan i Tåby på Vikbolandet, Fattighuset börjar att redovisas i slutet av 1700 talet i husförhörlängderna och då alltid efter sockenstugan. Man kan gissa att de låg i anslutning till varandra denna tid.

Det har under årens lopp funnits flera fattighus i Tåby socken och på lite olika ställen i socknen. Det sista fattighuset blev senare kallat ålderdomshem och det var Lilla Ljunga och ligger ca 100 meter nordväst om Tåby väggkors. Huset uppfördes 1865 först i Blixstad, i Drothem socken av byggmästare A.G. Rosengren och det flyttades till Tåby 1884.

Huset användes först som privatbostad till lästskäraren Wallberg, men i mars 1903 lät Wallberg bortauktionera fastigheten och socknen inköpte den då. Wallberg med familj flyttade därefter till Nord Amerika. Socken i ordningställde fastigheten till fattighus och de första hjonen flyttade in 1904.

Till och ombyggnader skedde 1906, 1913, 1915 och 1922 och från 1915 började man kalla det för ålderdomshem. 1934 flyttade man de boende till ålderdomshemmet i Kudby och fastigheten försålles till åkeriägaren Andersson som med familj flyttar in där.

*Fd Fattigstugan i Täby (foto 1990-talet)*⁵

HERMELIN, NILS G, friherre, gods-ägare, Söderköping, f i Nykil, Östergötl 1, 8/9/11 av frih Robert H o Gunni Pauli.

Realsk, lantmannask, befalln:man Torsvi gård Enkpg 34-38, arrend Tomtaholm 53-58, äg Bleckstad Söderkpg sed 38. - Ordf Hammarkinds häradsallm 57 (styr:led 48), v ordf Sv:es häradsallm förb 64, ordf lokalavd av RLF 46-56 (styr:led 39), led skogsv:styr Östergötl 1 61. - Landst:man sed 56, ordf stadsfullm 59-64 (led sed 52), DK 64, led komm:fullm 38-51. - *Utm:* HvGM, CFBSM, Centraförb Finl-Sv:e GM, FMMmsvosp, FMpbh, 2 FMK.

Gift 40 m Brita Östman f 19, dtr t civ:ing Artur Ö o Märta André. - *Barn:* Aino f 41, Ulla f 43, Johan f 47, Gunnar f 57.

Vem är vem 1965 reps 1948?

Hermelin, Nils Gustaf, friherre, Blixsta, Söderköping, f. 8/9/11 i Nykil, Östergötl. 1., av frih. Robert H. o. Gunni Pauli. G. 40 m. Brita Östman. Barn: Aino f. 41, Ulla 43, Johan 47. — Lantbr:insp. 34-38, äger o. brukar Blixsta gård v. Söderköp. sed. 38. Led. av komm:fullm. sed. 38, ordf. i Östergötl. distr. av Högerns ungd:förb. sed. 42, led. av samma förb. jordbr:nd sed. 44, ordf. i Söderköp. befälsutbildningsfören. sed. s. å. Sergeant i Sv. friv:kåren i Finl. 40. FMMmsvosp, FMM, SM.

⁵ <http://vikbolandet.eu/taby/fattighus.htm>

SLÄKTEN RIDDERBORG på Grimstad, en tid ägare av Bleckstad

Jacques (Jakob) Le Bel de Maré

Född i Frankrike runt 1618. År 1644 kammartjänare hos pfalzgreven Karl Gustav von Pfalz-Zweibrücken (Kung Karl X Gustav). 1642 kom Karl Gustav som frivillig till Lennart Torstensons här i den Svenska armén vid den tyska fronten och man kan anta att även Jacques deltog i kriget. Karl Gustav deltog bland annat vid Breitenfeld 1642, i Danska fälttåget 1643-1644 samt vid Jankov 1645. Jacques kom förmodligen till Sverige från Tyskland tillsammans med Karl Gustav 1645. Han tjänade Karl Gustav fram till dennes död 1660. Som kammartjänare har han förmodligen bott på Stegeborgs slott i Östra Ny socken (där bodde familjen Pfalz-Zweibrücken). 1651-1654 bodde Karl Gustav på Borgholms slott i Råplinge socken. Det är därför troligt att även Jacques bodde där under delar av denna period.

25/9 1653 förlänade Karl Gustav Vadstena Klosterhemmanet i Styrestads kyrkby (Lösings härad) till Jacques på livstid. Jacques bytte bort förlänningen mot räntan av Bogstens skattehemman i Drothem socken (Hammarkind härad). 1682 indrogs det före detta militiehemmanet och Jacques återfick 5/7 1683 Styrestadshemmanet i sin och hustruns livstid. 1691 indrogs även detta hemman av militiekommissionen. 1653 eller senare fick Jacques **Bleckstads** halvt och Kolstads kvarts skattehemman till skänks av Karl Gustavs yngre bror hertig Adolf Johan. Från 4/12 1683 arrenderade Jacques son Jakob Grimstad mot en årlig avgift av 250 daler kopparmynt. 1689 bytte Jacques till sig Grimstad mot ett frälsehemman i S. Johannis socken. För säterifriheten fick han betala 5000 daler kopparmynt. Åren 1653 – 1701 bodde Jacques på Kolstad och Grimstad i Drothems socken. Under 1690-talet skänkte Jacques en dopfont i mässing till Drothems kyrka. Jacques dog på Grimstad 1701 och begravdes i Drothems kyrka den 17 mars.

Jacques gifte sig 1653 med **Catharina Scheibe** som var dotter till Vendel Hansson Scheibe och Christina Henriksdotter. Catharina föddes 1635 (döptes 4/2) på Pfalzgreven Johan Casimirs gods Knut-torp i Östra Husby socken och dog 10/2 1718 på Knuttorp. Hennes far Vendel var förvaltare hos Johan Casimir von Pfalz-Zweibrücken (Karl Gustavs far).

Dottern **Catharina Helena de Maré** (född ca 1655 eftersom hon stod som dopvittne i Östra Husby socken den 16 januari 1667 - död 1731, begravd 8/3). Catharina gifte sig den 15 december 1677 i Söderköping med löjtnanten Johan Holm med vilken hon fick dottern Elisabeth. Fram till 1689 bodde paret i Bro i Skönberga socken där Johan var mantalskommissarie. 1689 blev Johan lantränkmästare på Gotland där paret förmodligen bodde i Stenkumla socken. En tid senare stod hon som änka efter Johan Holm. Hon gifte om sig med fältskären Samuel Steenwärik och fick barnen Samuel (född 1694) och Helena. 1712 blev hon åter änka.

Sonen, tvillingen, **Jacob de Maré**, adlad Ridderborg (född 1655 i Stockholm - stupade 28/6 1709 vid Poltava) Student i Uppsala 1665 7/10. 1674 fanjunkare vid Östgöta kavalleriregemente, 1675 förare och senare sergeant vid Setons tyska dragonregemente, 1676 löjtnant vid Smålands dragonregemente, 1677 löjtnant vid Östgöta kavalleriregemente, 5/6 1678 kaptenlöjtnant vid samma regemente, 25/12 1700 ryttmästare vid Upplands tremännings kavalleriregemente, 9/11 1704 en av kung Carl XII:s livdrabanter. Jakob var bland annat med i skånska kriget under 1670-talet där han deltog i slaget vid Lund 4/12 1676. Jakob adlades 11/2 1704 tillsammans med sin måg Henrik Scheibe med namnet Ridderborg. Han gifte sig 12/6 1679 i Söderköping med Anna Laurina (född 31/1 1662 i Söderköping – död 16/4 1710 på Bråberga i Skönberga socken) dotter av kontraktsprosten och kyrkoherden i Söderköpings pastorat av Linköpings stift

Laurentius Laurinus och Helena Walleria. Från 4/12 1683 arrenderade Jakob Grimstad i Drothems socken mot en årlig avgift av 250 daler kopparmynt. 1689 bytte Jakobs far Jacques till sig Grimstad från den tidigare ägaren. Jakob bodde förmodligen på Grimstad fram till sin död. ⁶

Dessutom minst ytterligare 11 barn. ⁷

Östgötaarkeologen Olle Hörfors var med och grävde fram en grav utanför S:t Laurentii kyrka (vilket han skriver om i S:t Ragnhilds Gilles årsbok 1997). I ett hittills opublicerat manus kommer han fram till att skelettet man fann bör med stor säkerhet kunna tillskrivas Jacob Ridderborg. Jämfört med en del släktutredningar tycks det mig som om Hörfors (eller släktutredarna) blandar samman personerna. Det gör att jag är tveksam till identifieringen av skelettet som tillhörande Jacob Ridderborg. ⁸

Sökning på internet ger även träffar på företag och ibland deras ekonomiska situation, villor eller dyl som är eller har varit till salu inkl uppgift om ytor och priser, trafikolyckor som hänt på vägen i närheten av Bleckstad mm mm.

Jag ser inte för närvarande någon anledning att titta närmare på dessa internetsidor.

⁶ <http://home.swipnet.se/de-mare/page6.html>

⁷ <http://www.brittstromback.se/Html/0001/1206.htm>

⁸ Olle Hörfors: Manuskript till uppsats i Östergötlands länsmuséums arkiv

GILLETS FOTOGRAFIER

S:t Ragnhilds Gilles hemsida ger möjlighet att söka i föreningens stora databas med bilder.

Följande bilder hittades via sökning på internet i Gillets databas:

Bleckstad Mellangård

Nils Karlsson, Bleckstad, far till Magnus Berge

Einar Johansson, född 1903 i Bleckstad

Familjen Gunnar Andersson, sönerna Rune och Lennart

Slaktare Oskar Eriksson med familj

Oskar Eriksson

Oskar och Olga Eriksson

Smedstorp, Bleckstad

Informationen om bilderna, ex när de togs, om husen och människorna, är i det närmaste obefintlig i fotodatabasen.

VAD JAG HAR I MITT BIBLIOTEK OCH ARKIV

Under årens lopp har jag införskaffat böcker om Söderköping och dess omgivningar, om allmän svenska historia, samlat tidningsurklipp och olika uppsatser om livet och händelser i vår kommun och i vårt avlånga land.

Vad finns i mina hyllor som berör Bleckstad?

I boken av **Sigurd Erixon: "Sparbanken i Söderköping 1851 – 1951, samt stadens och ortens utveckling under 100 år"**⁹ finns ett avsnitt med rubriken "Landsbygden"¹⁰ som bland annat har några fotografier över Bleckstad och dessutom i texten gör en kort beskrivning av Bleckstad.¹¹ Vad som är av stort intresse är ett försök att rekonstruera Bleckstads bys fastighetsindelning omkring år 1850, dvs före det att delar av byn förändrades i samband med det laga skiftet några år senare (1866).

Fotografierna av Bleckstad, flygbilder 1947, tar jag mig friheten att återge nedan, liksom kartan från 1850 och delar av professor Erixons text.

"En anläggning av mera regelbunden och koncentrerad typ är Bleckstad i Drothem, som ännu trots skifte och ett par utflyttningar ger en god föreställning om den gamla planen", "i en radby med nästan rektangulär bytomt och gårdarna uppradade utefter en bygata längs ladugårdarnas nordsida. Manbyggnaderna äro placerade längs den motsatta sydkanten och på något högre nivå." "Av de ursprungliga tre hemmanen hade vid storskiftet 1769 blivit sju, vilka sedan vid laga skiftet uppdelades till åtta på sex särskilda tomter. Ett par åbor delade alltså tomter, vilket icke var ovanligt. Åkermarken var styckad i spridda småstycken och tegar", "men vid laga skiftet samlades dessa till sammanhängande enheter kring sina respektive gårdar. Enligt samma system fördelades utmarkerna. Principen var att varje gård så långt möjligt skulle utgöra en självständig enhet."

Ordförklaringar enligt Wikipedia på internet:

*Åbo = Med **åbo** menades en person som brukade annans jord med en ärftlig besittningsrätt*

*Storskifte = **Storskiftet** var i [Sverige \(med Finland\)](#) ett av regeringen understött [ågoskifte](#) av mark inom landsbygdens byar, och den första större [jordreformen](#) i riket, där [tegar](#) slogs samman så att varje bonde fick ett fåtal sammanhängande åkrar.*

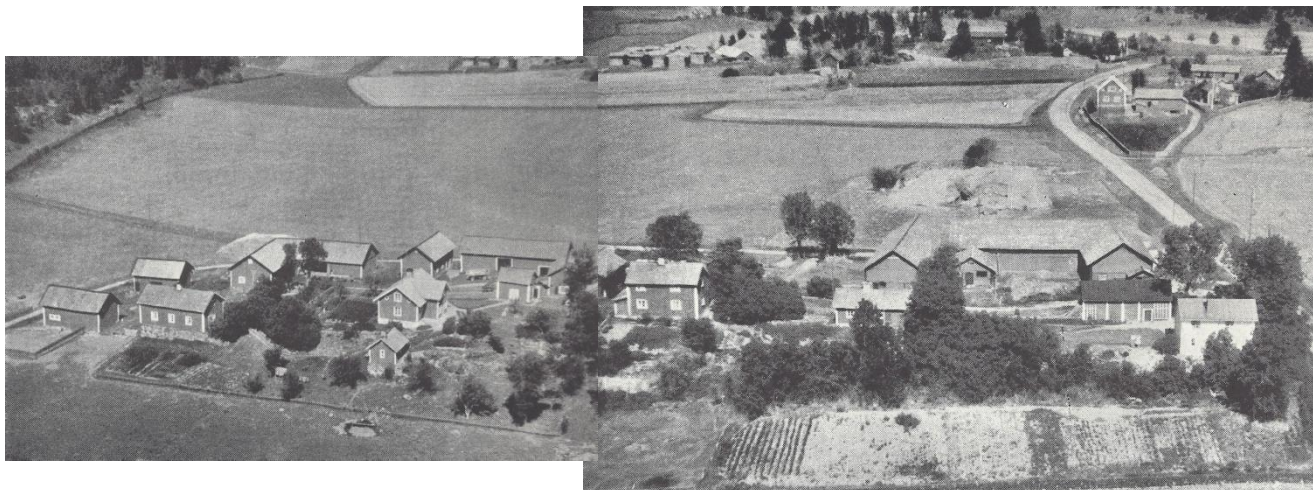
Laga skifte = Syftet var att slutföra de [jordreformer](#) som påbörjats med [storskiftet](#) och [enskiftet](#). Det räckte att en bonde i [byn](#) begärde laga skifte för att det skulle genomföras. Laga skifte var inte lika genomgripande som enskifte, men betydligt mer långtgående än storskiftet. Till skillnad från storskiftet omfattade det även utägomark. Till skillnad från storskiftet där gårdslägena blivit kvar orubbade flyttade man om så behövdes ut gårdstomter till nya tomtlägen om så behövdes

⁹ Tryckt i Stockholm 1951

¹⁰ Sidan 169 ff

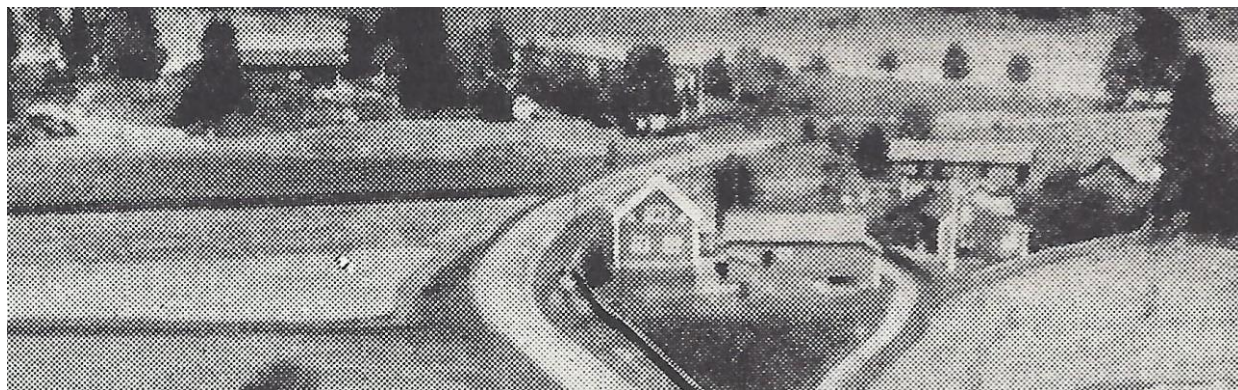
¹¹ Sidan 278 ff

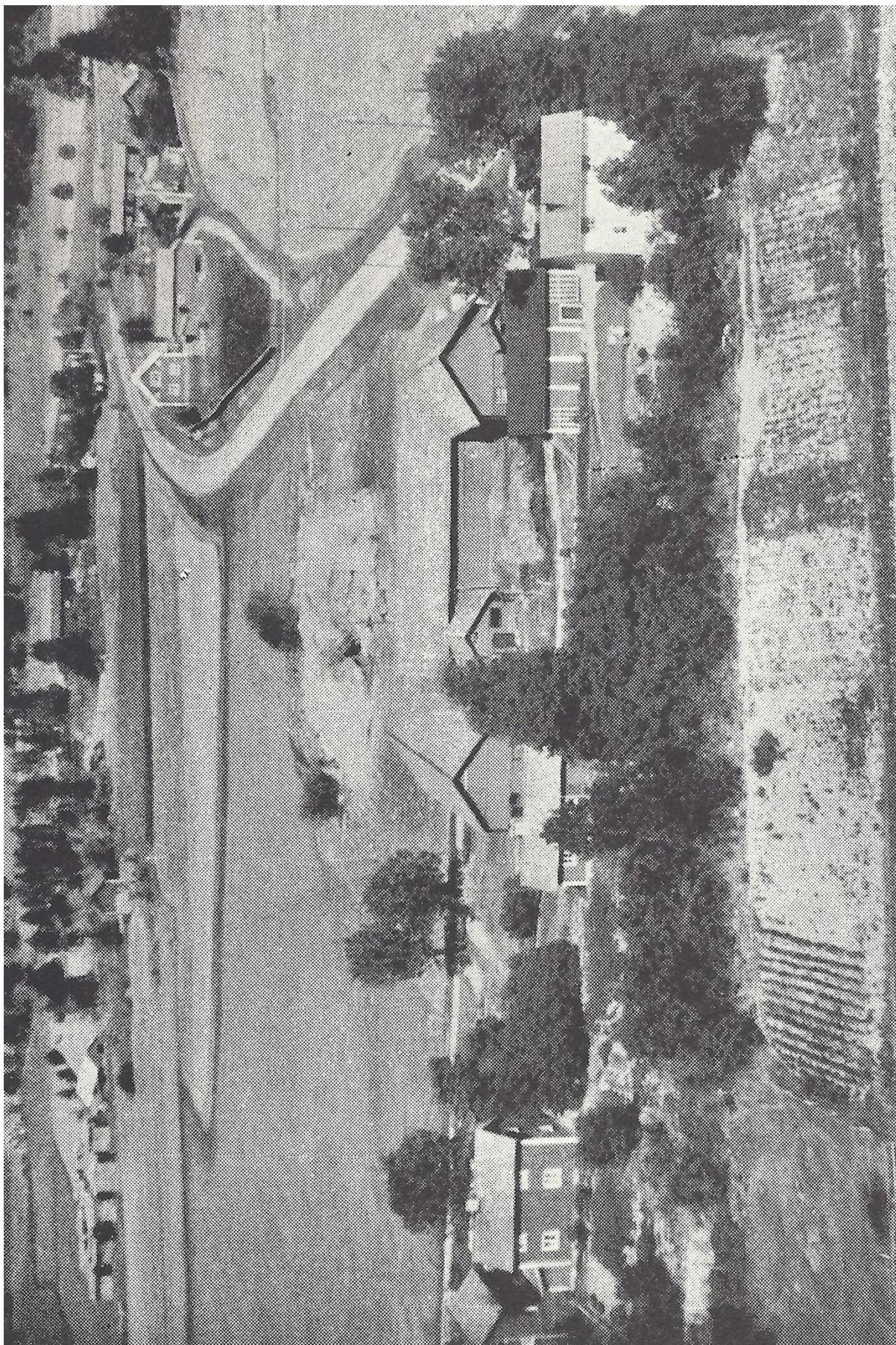
Enskiftet var en [jordreform](#) som genomfördes i [Skåne](#) från slutet av 1700-talet och under 1800-talets första decennier. Under skiftet slogs [tegar](#) samman så att varje bonde fick ett fåtal sammanhängande åkrar. Det följde på [storskiftet](#) och var betydligt mera radikalt. Det kom i sin tur att följas av [laga skifte](#) från 1827, då de önskade resultaten inte hade uppnåtts.

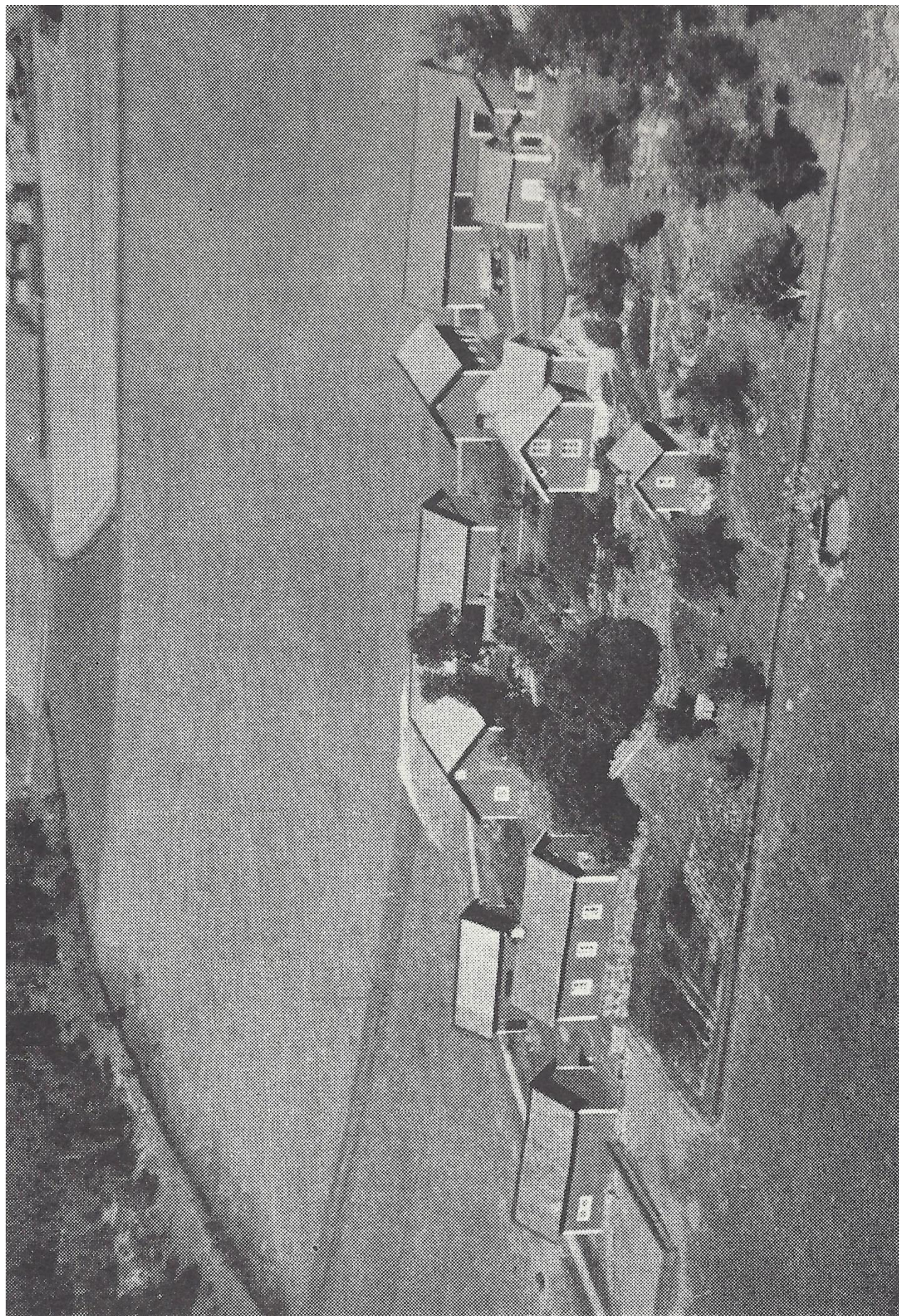

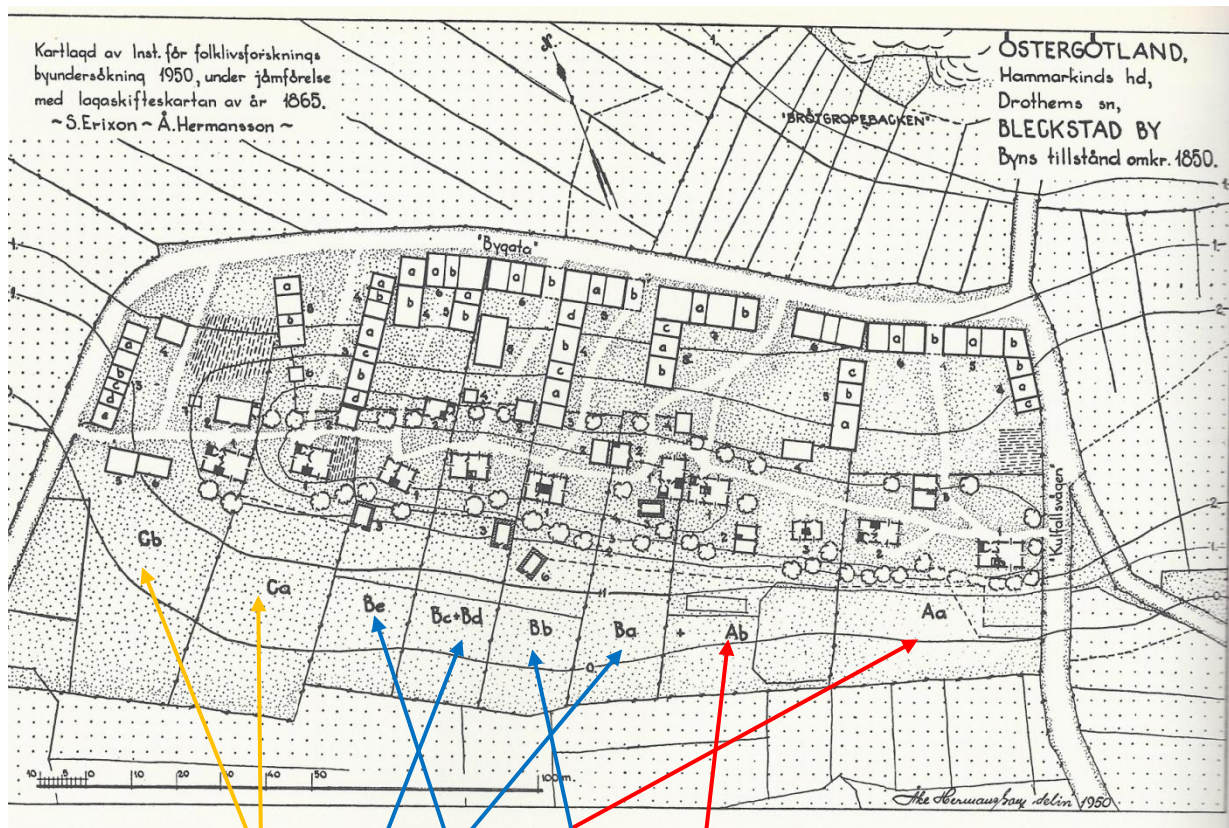
*Två flygbilder 1947 ur boken Sparbankens historia (Aeropropaganda AB), sidan 279.
Här sammanfogade trots att bilderna tagits ur olika vinkel.*

Nedan har jag valt att vrida de båda bilderna och förstora dem så att det finns möjlighet att studera detaljerna bättre.

Rekonstruktion av Bleckstads by föreställande situationen ca 1850. Ur Boken Sparbankens historia sidan 280, utförd av Sigurd Erixon och Åke Hermansson 1950.

- Aa) $\frac{1}{2}$ h = 3 stänger = en Östergården.
1. Stuga i 2 v., kvar.
 2. Stuga, riven efter skiftet.
 3. Visthusbod.
 4. Fåhus; a) foderlada, b) fåhus, rivet, c) vagnsköve.
 5. Loge, riven.
 6. Loge, kvar.

- Ba) $\frac{1}{4}$ h $1\frac{1}{2}$ st. = ena Mellangården, lotten utflyttad.
1. Stuga i 2 v., riven.
 2. Visthusbod, flyttad.
 3. Källare, flyttad.
 4. Avträde, flyttad.

- Bc + Bd) $\frac{1}{4}$ h $1\frac{1}{2}$ st. = tredje Mellangården, tillsammans med den fjärde.
1. Envänings ryggåsstuga, flyttad.
 2. Visthusbod, flyttad.
 3. Källare, flyttad.
 4. Svinhus och avträde, flyttad.
 5. Stall och fåhus, flyttad.
 6. Loge, flyttad.

- Ca) = ena Västergården.
1. Stuga i 2 v., flyttad.
 2. Visthusbod, flyttad.
 3. Fåhus och stall, flyttad vid skiftet.
 - 4-5. Logar, flyttade.
 6. Svinhus, rivet.

- Ab) $\frac{1}{2}$ h = 3 st. = andra Östergården.
1. Stuga i 2 v.
 2. Visthusbod.
 3. Bryggghus.
 4. Avträde och svinhus.
 5. Stall med vagn- och vedsköve.
 6. Loge, riven.
 7. Stall (b) och fåhus (c) med foderlada (a), rivet.
- Bb) samma storlek = andra Mellangården.
1. Stuga i 2 v., kvar.
 2. Visthusbod, riven.
 3. Bryggghus, rivet.
 4. Stall (d) och fåhus (b) med foderlada (c) och vidbyggt vagnsköve (a), rivet.
 5. Loge.
 6. Källare, flyttad.
- Be) $\frac{1}{4}$ h = $1\frac{1}{2}$ st. = femte Mellangården.
1. Envänings ryggåsstuga, riven.
 2. Visthusbod, kvar.
 3. Källare, kvar.
 4. Stall och slöjdrum, rivet.
 5. Loge, riven.

- Cb) $\frac{1}{4}$ h = 2 st. = andra Västergården.
1. Manbyggnad i två våningar, kvar.
 2. Visthusbod, riven.
 3. Loge och ladugård, riven.
 4. Vagnsköve, kvar.
 5. Bryggghus, rivet.
 6. Svinhus, rivet.

Förklaringar till den rekonstruerade kartan.

Jag har säkert all anledning att återkomma till kartan och dess olika gårdar.

I min ägo finns även böckerna:

Sveriges bebyggelse, Östergötlands län del VIII, tryckt i Uddevalla 1951 och utgiven av Bokförlaget Hermes. Den har för varje församling / socken en inledande text, för Drothem skriven av Nils Hermelin.

Han skriver bland annat (sidan 84):

”När laga skiftet genomfördes under 1800-talet, flyttades gårdarna ut från byarna. I Drothem skedde dock ej denna flyttning överallt. Flera byar ligga ännu kvar på den plats, där de legat sedan urminnes rider. Bästa bevarade i sin ursprungliga miljö äro Lunds, Bleckstads och Skäggestads byar.” ”Även om husen äro uppförda under senare tider ligga de dock ofta på samma grund som de äldre byggnaderna en gång gjort. Planlösningen är ofta densamma. Så t ex finns bygatan kvar på samma plats som tidigare, mangårdsbyggnaden med sin trädgårdstomt är lika stor och på samma sätt som förr skild från uthusbebyggelsen medels ett oftast vitmålat spjälstaket. Boningshusen äro i tvenne våningar, den nedre om två rum och kök, den övre innehållande två rum. I anslutning till magasin, bod eller brygghus var en särskild kammare inredd för drängarna.”

Uppsatsen innehåller även mycket intressant information om Drothems socken från gångna tider men främst från aktuell tid.

Han skriver ytterligare (sidan 91) beträffande fynd från stenåldern:

”Enligt vad nedskrivaren av dess rader har sig bekant, är det endast en fyndplats, belägen 400 m öster om Bleckstad, som varslar om en sådan stenåldersboplats. Där gjordes vid dikesgrävning 1928 följande fynd: en slipad stenyxa av den tjockackiga typen, nio olika redskap av sandsten och porfyr för bultning och slipning av bruksföremål, en synnerligen vackert formad flintdolk samt en sandsten med insvarvade skålförmiga fördjupningar (en s k älvkvarn). Denna senare är numera införlivad med S:ta Ragnhilds Gilles samlingar.”

Blixta (Bleckstad) ¹²

Flygfoto från 70-talet över Blixta

Blixta ligger 3 km väster om Söderköping. Gården är ca 50 ha varav hälften är skog. Robert köpte Blixta 1927 och flyttade med sin familj från Wallsnäs för att barnen skulle ha närmare till skolan. Under tiden utarrenderade han Wallsnäs till Josef Johansson. Nils köpte 1939 Blixta av sin far. Aino Jonah köpte gården 2005 av sin mor Brita.

¹² Internet: Hermelinska släktföreningen <http://www.hermelin.net/>

Vår Hembygd, Söderköpings socknar, tryckt i Norrköping 1998, utgiven av Alf Ericsson. Den inledande texten om Drothem är skriven av undertecknad, Ola Lönnqvist, men behandlar inte alls Bleckstad.

Om Bleckstad by skriver Magnus Berge (sidan 297 i Vår Hembygd):

Bleckstad by

Bleckstad omnämns i skrift redan på medeltiden, men stavningen har varierat. I en jordebokshandling från 1501 benämndes byn som Blekestadha. Ursprunget kommer dock från det fornsvenska mansnamnet Blek, vilket ursprungligen är ett på adjektivet "blek" bildat binamn och således betyder den bleke. Bleckstad betyder alltså ursprungligen Bleks gård. Den i etymologiskt avseende missvisande skrivformen Blixta på 1810 års karta återger folkmålets uttal, där det ursprungligen långa e-ljudet förkortats och övergått till i, på samma sätt som t.ex ett blivit "itt", hem "him", eld "ill" o.s.v.

Bosättning på platsen har alltså funnits i förkristen tid, vilket också bevisas av att ett flertal cirkelformade gravminnesmärken från järnåldern finns belägna här. Vid en dikesgrävning 1928 fann man även diverse lämningar från en stenåldersboplats, som alltså kan dateras ca 4.000 år tillbaka i tiden.

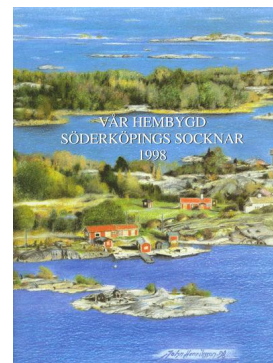
Anläggningarna som utgör den ursprungliga och koncentrerade byn, formade i rektangulära tomter utefter en bygata som löper längs nordsidan nedanför ladugårdarna med boningshusen i syd på en högre nivå, har trots skiftesreformer och en omfattande brand 1953 i hög grad bevarats in på 1900-talet, även om tre av åtta gårdsbildningar skiftades ut vid laga skifte 1863-1865 från radbyn. Ursprungligen (j.b. 1544) har byn bestått av tre hemman; Västergården, Mellangården och Östergården på sammanlagt 2 1/2 mantal och 200 ha, vilka dock redan före storskiftet 1769 genom klyvningar hunnit ökas till sju lotter. Vid laga skiftets påbörjande 1863 var antalet åtta på sex tomter och Västergården benämns nu Nedergården.

Till byn har också hört några torp och backstugor. Ett båtsmanstorp, Kronoborg och ett soldattorp, Partebrokärr, finns fortfarande. Byn är numera uppdelad i fyra stamfastigheter; 1:3, 2:3, 2:6 och 5:1. Det har genom friköp och avstyckningar inom byns gränser skett en omfattande byggnation, som tillsammans med stamfastigheternas nio permanentbostäder och en fritidsbostad bildar tjugofyra respektive tre dito. Husen i de gamla gårdarnas manbyggnader präglas av enkel byggnadsstil med timrade tvåvåningshus i en del fall förvisso modifierad, som är karaktäristiskt för bondebebyggelsen av 1800-talssnitt i trakten. Bland övriga karaktärs-hus i byn av senare datum kan nämnas villan från 1927, Pettersborg 1945 och Östergården 1989.

I Bleckstad bedrivs nu, 1998, aktivt jordbruk med bl.a. mjölkproduktion på två gårdar och skogsbruk på en. Annan näringsverksamhet bedrivs också från byn bl.a. i form av ett målarföretag respektive en byggnadsfirma.

Källor: Östergötlands beskrivning 1917, Ridderstad, S:t Ragnhilds Gilles årsbok 1934, Franzén, Svensk bebyggelse, Sigurd Erixon m.fl., Skifteshandlingar m.m.

Byhistoria: Magnus Berge.

En tredje likartad bok är **Östergötland i ord och bild**, utgiven av förlaget Ellpe i Malmö och tryckt i Malmö 1946.

De tre böckerna har samma utformning, dvs de innehåller fotografier över byggnader (fastigheter) och ger en kort beskrivning över varje fastighet inkl uppgifter om dess ägare. Jag återkommer senare i den här uppsatsen beträffande dessa.

I mina ägor finns dessutom boken: Johan Olsson: **Östergötlands län i porträtt och bild**, tryckt i Stockholm 1932 och utgiven på B Wahlströms förlag. Där finns ett foto på Gunni Hermelin, Bleckstad.

På internet (via projekt Runeberg) kan man ta del av boken: **Porträttgalleri från Östergötland**, tryckt i Malmö 1937 och utgiven av Skånetryckeriets förlag.

I den återges fotografier av Gunni Hermelin, Arvid Hermelin och Johan Eriksson.

Även boken: Georg Eneroth: **Östgotakvinnor**, tryckt i Göteborg 1937, har en bild av Gunni Hermelin:

I boken: Den Gösta Thulin: **Östergötlands läns landsting 1863-1962**, porträttgalleri, tryckt i Lund 1962, finns en bild på Nils Hermelin.

Hermelin, Nils Gustaf

HERMELIN, NILS GUSTAF, Hemmansägare, Söderköping
Landstingsmötes utskott 1959-1961 L
Skogsvårdsstyrelsen 1960- L
Förvaltningsutskottet 1960- S
Direktionen Söderköpings lasarett 1956- S
Sjukhemsdirektionen 1958- S
Fullmäktig stiftelsen Östergötlands konvalescenthem 1954- S
Styrelsen Söderköpings brunnslasarett 1951-1953 S

FASTIGHETERNA

För att kunna identifiera fastigheter, byggnader och boende studerar jag kartor av olika slag. Det visar sig att fastighetsbeteckningarna på kartor och i andra källor (förteckningar) har bytt namn (system) varför jag försöker att jämföra systemen med varandra och på så sätt identifiera en och samma fastighet i de olika källorna.

Jag införskaffade därför från Lantmäteriets butik (www.Kartbutiken.se/) aktuella Fastighetskartor över området. De kartorna trycks upp just för beställaren och är sålunda dagsaktuella. Dessutom kopierade jag biblioteket i Söderköping (Stinsen) den Ekonomiska karta, aktuell 1946. Slutligen har jag tillgång till den Häradsekonomiska kartan, aktuell från åren 1868-1877 då den mättes upp.

För att få riktig glädje av kartorna bör man se dem i original eller till och med rejält förstorade.

Häradsekonomiska kartan

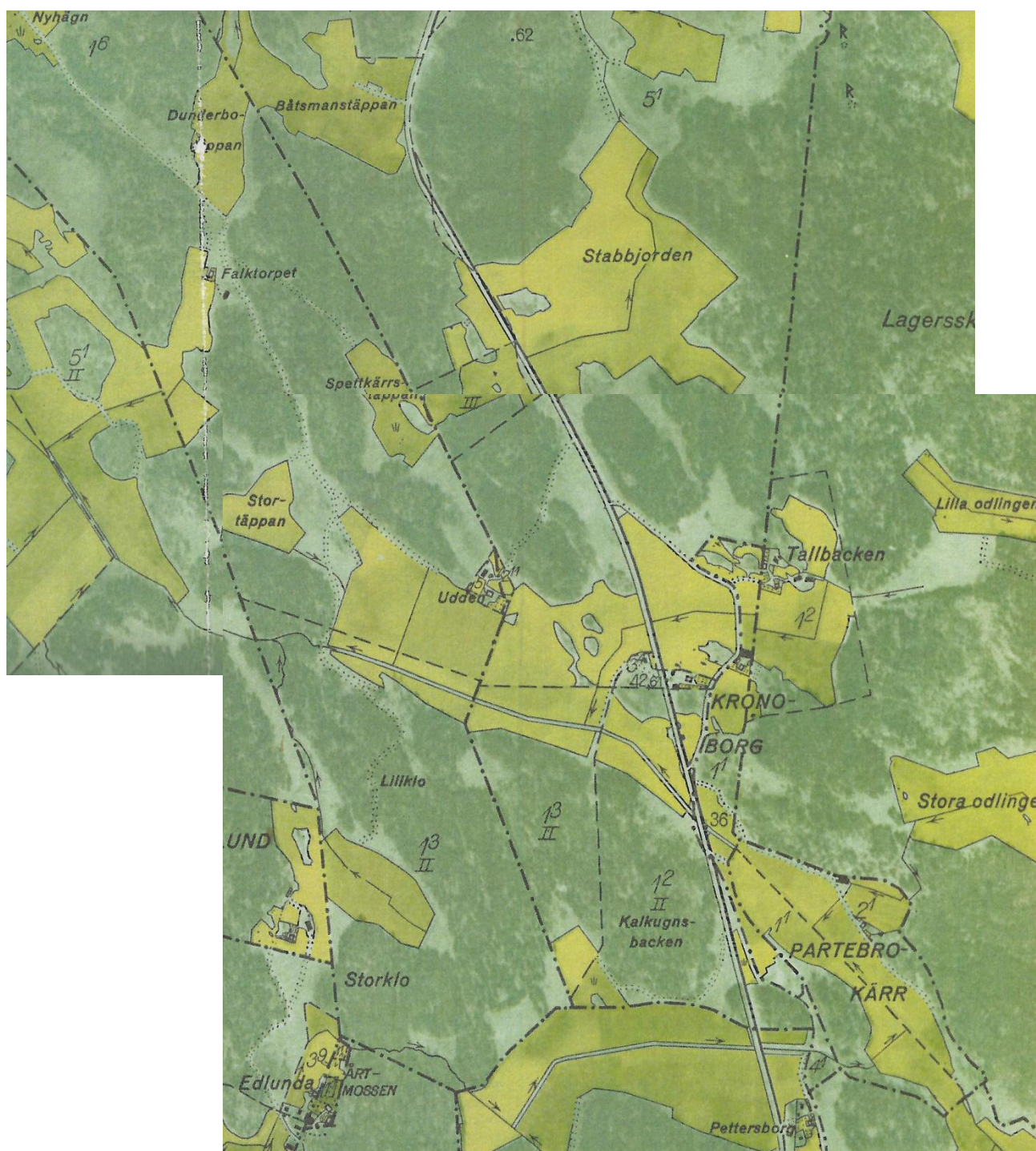
Norra delen av område benämnt Bleckstad (ur CD-skivan: Häradsekonomiska kartan)

Av speciellt intresse här är noteringarna: Utflg som betyder Utflyttad gård, dvs en gård som i samband med Laga skiftet några år tidigare flyttats från byn till sitt nya läge. Här man således notera att 4 gårdar flyttats från byn, eller nyuppförts på plats utanför byn.

Hela det område som benämns Bleckstad.

Om den röda linjen på kartan motsvarar området Bleckstad (byn Bleckstads ägor) så kan man notera att inom området ligger två boställen med eget namn: Pettersberg och Fredrikslund,

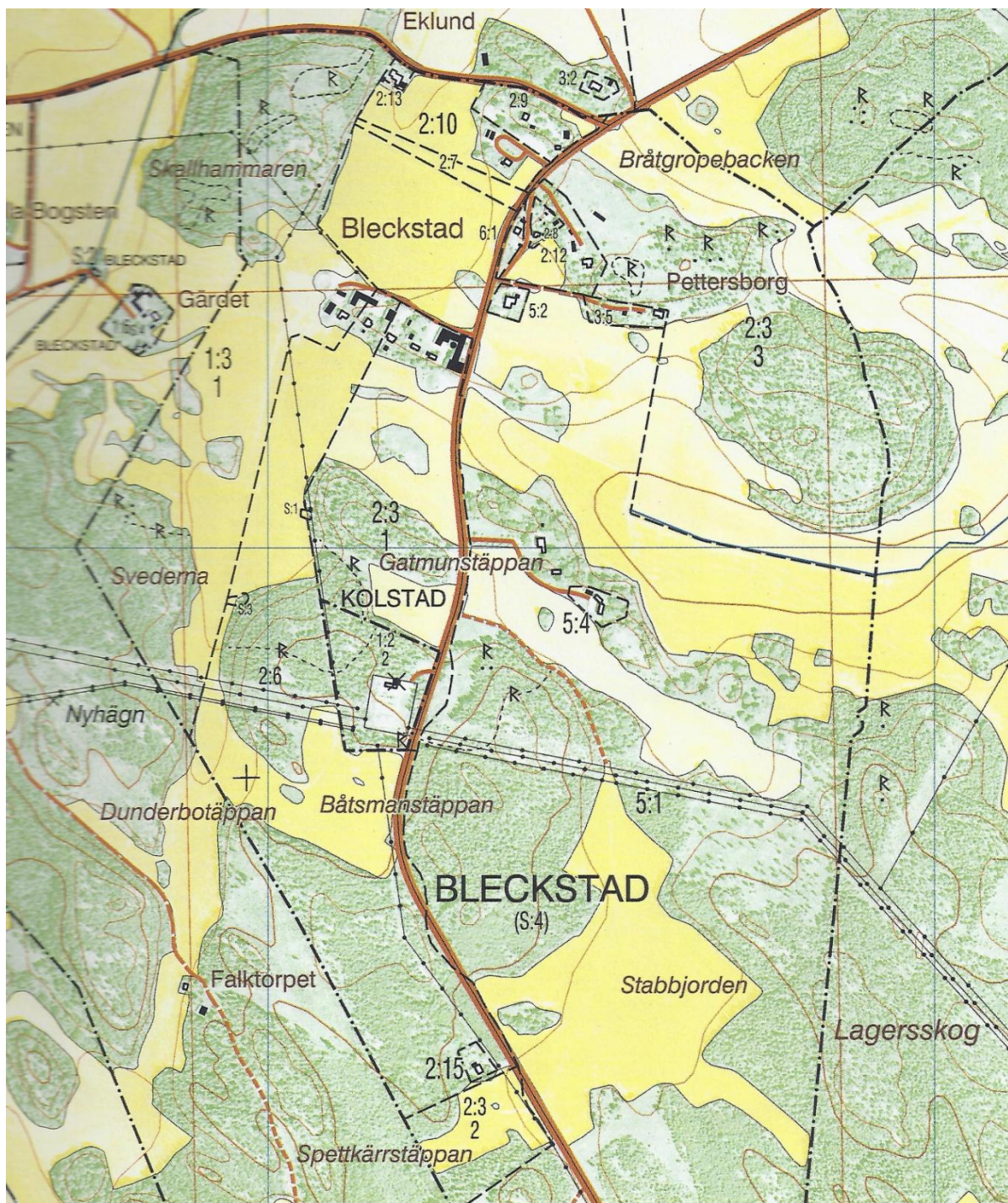

Södra delen av Bleckstads område.

Områden / gårdar: Båtmanstäppan, Stabbjorden, Kalkugnsbacken, del av Udden, del av Kronoborg, men utanför tycks ligga hela Udden, hela Tallbacken, hela Partebrokärr

Markbeteckningar: 1:2 II, 1:3 I, 2:11, 5:1, III

Fastighetskartan

Större delen, den nordligaste, av Bleckstads område.

På den här kartan finns förutom några namn på platser (gårdar el dyl) även beteckningar på markområden. Bleckstads gränser är markerade med: (sk traktgräns) - - - - -

Områden / gårdar: Skallhammaren, Bråtgropebacken, Pettersborg, Gatmunstäppan, Gärdet, Svederna, Båtsmanstäppan, Dunderbotäppan, Stabbjorden, Spettkärstäppan

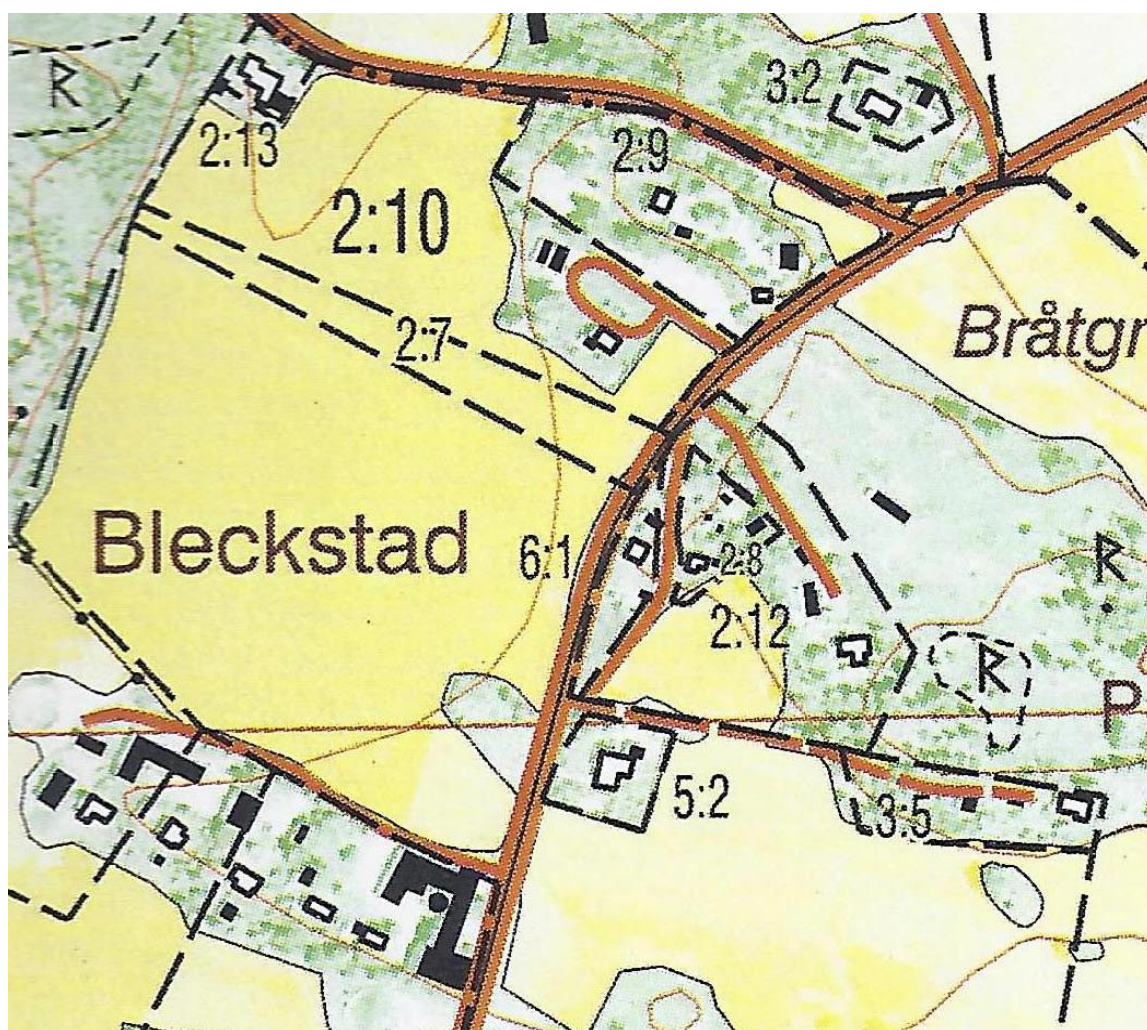
Markbeteckningar: 1:3-1, 1:6, 2:3-1, 2:3-2, 2:3-3, 2:6, 2:7, 2:10, 2:12, 2:13, 2:15, 3:5, 5:1, 5:2, 5:4, 6:1, S:1, S:2, S:3, S:4

1:2-2 Kolstad insprängt i Bleckstads område

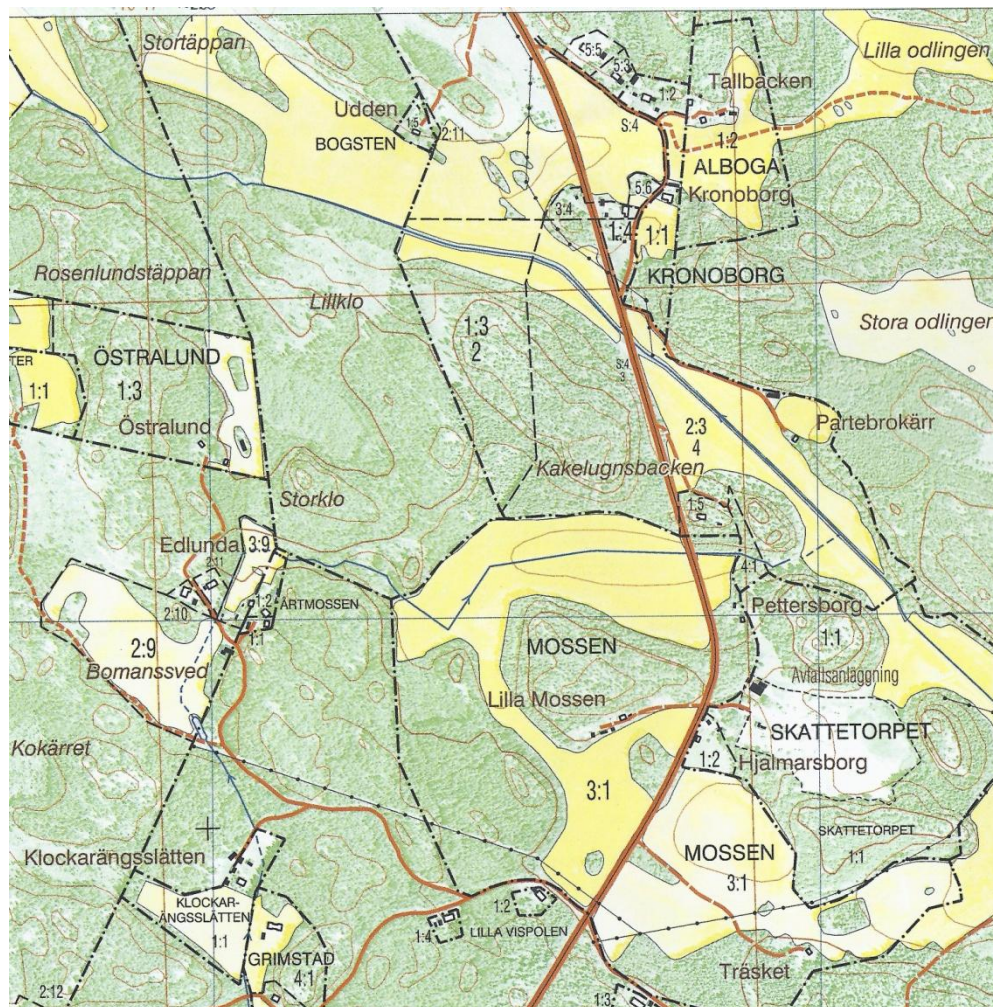
1:3 osv betyder registreringsnummer

1:3-1 osv betyder registreringsnummer med områdesnummer

S:1 osv betyder samfällt område

Detalj av Fastighetskartan över själva byn och dess närområde

Mindre delen, den sydligaste, av Bleckstads område.

På den här kartan finns förutom några namn på platser (gårdar el dyl) även beteckningar på markområden. Bleckstads gränser är markerade med: (sk traktgräns) - . - . - . - . - . - .

Områden / gårdar: Tallbacken, Kakelugnsbacken, Partebrokärr, en del av Udden och en del av Kronoborg.

Markbeteckningar: 1:3-2, 1:4, 1:5, 2:3-4, 2:11, 3:4, 4:1, 5:3, 5:5, 5:6, S:4, S:4-3

Skifteskartan

Bleckstads by enligt kartan inför Laga skiftet 1863

Som vanligt inför genomförandet av Laga skiftet ritades samtliga delområden (tegar, åkrar, skogsområden, betesmark, kärr osv) noga ut på en karta, och varje sådant område numrerades och beskrevs i ett protokoll inför skiftet. Ägaren till resp område uppgavs liksom man angav vilka områden som var gemensamma, samfälliga.

Målsättningen var sedan att sammanslå mindre närliggande områden till större områden och då byta ägare på de små områdena så att varje ägare erhöll sina nya ägor i anslutningen till varandra.

Samtidigt strävade man efter att ge de så uppkomna samlade ägorna en kvalitet och ett innehåll så att alla berörda ägare kände att de inte förlorade på den nya konstruktionen.

Som en följd av detta kunde några av de nyuppkomna ägorna hamna så långt från den gamla byn att det var nödvändigt att flytta samtliga byggnader för berörd ägare från byn till platsen för de nya ägorna, eller på något sätt avyttra sina byggnader och bygga helt nytt på platsen där man efter skiftet skulle verka.

Resultatet av denna process är beskriven i protokollet till det laga skiftet.

Jag får anledningen att återkomma till den här viktiga förändringen för Bleckstads by.

NAMNET BLECKSTAD

Uttydning

Magnus Berge anger i sin uppsats (ovan) att Bleckstad betyder Blekes plats (by, ort, ställe) och att Bleke är ett fornnordiskt mansnamn. Han skriver även att uttydningen Blixta egentligen är ett sätt att stava uttalet av ortnamnet.

Berge anger som källa S:t Ragnhilds Gilles årsbok 1934 och där bidrar ortnamnsforskaren Gösta Franzén med en uppsats under rubriken ”By- och gårdsnamn i Drothems socken”. (sidan 11 ff)

Mansnamnet Bleke syftar i sin tur på en beskrivning en mans utseende, han var ”blek”. Jag menar, utan att vara språkforskare, att det kan tolkas som ljushyad, svagpresterande (blek prestation) eller stilla och lugn (bleke är en sjöterm som innebär stiltje, dvs ingen vind.).

Bleke, även benämnt [myrkalk](#) eller [sjökalk](#), är en gyttjeblandad kalk, ofta med stor halt av [snäckskal](#). Bleke bildas i sjöar och är i många fall överlagrad med torvlager. Sjöalk bildas fortfarande i många sjöar.

Bleken används på många ställen på samma sätt som [märgel](#) och [jordbrukskalk](#) som jordförbättringsmedel. I Sverige finns bleke i Jämtland, Västergötland och Skåne samt på Öland och Gotland, där denna jordart är mycket vanlig. I Danmark förekommer den på östra Jylland och på öarna.

På grund av sin stora halt av organiska ämnen och då den ofta ligger under grundvattennivån innehåller bleken oftast mycket vatten - ända upp till 70–80 %, varför en analys av halten [kalciumkarbonat](#) i torrsubstans kan vara kraftigt missvisande. Kalkhalten i naturlig bleke kan variera från några få procent och upp till 80–90 % i torrsubstansen.¹³

BLEKE *ble³ke²*, sbst.³, r. l. m.; best. -en.

[sv. dial. *bleke*, hafsstillå, af samma stam som [BLEK, sbst.¹](#), l. [BLEK, adj.¹](#); jfr sv. dial. *blaiko* (Finl.), nor. *blika*, stiltje]

[BLEKE.sbst3 0]

(i bygdemålsfärgadt spr. i vissa kusto. strandbygder i slit i Götal.) hafsstillå, stiltje med blank vattenyta; jfr [BLEK sbst.¹](#) **3. KONOW (1887)**. Bleke, gammaldags benämning på fullkomlig stiltje. **SMITH (1899)**. Det var nästan alldeles bleke. **BERGDAHL Till antipoden 6 (1906)**. Vid fullständig "bleke" och frånvaro af sjöhäfnings afgifver klockan (*i klockbojen*) naturligtvis inga ljud. **C. LECHE i Vår flotta 1908**, s. 23.¹⁴

Det är väl knappast troligen att ortnamnet Bleckstad kan ha med ordet bleke = stiltje att göra, men man kan aldrig veta. Den förste bebyggaren kan ju ha varit ute på sjön och hamnat i ”bleke”, eller kan ordet också syfta på ett stilla, vindstillå, område?

¹³ Wikipedia

¹⁴ Svenska Akademiens Ordbok

Kan det vara så att det i Bleckstadstrakten finns just den jordart som ovan beskrivs och som i så fall gett upphov till ortnamnet? I Akademiens ordbok anges att den jordarten ofta har ett samband med myrmark.

Och slutligen, skulle byn startats av en ljushyad mansperson, en ovanligt ”vit” person? Det låter för mig lite långsökt!

Varför inte en annan tanke – byn startades av ”en bleke”, dvs en person från Blekinge?!

Eller kan ordet ha med ”bleke”, dvs blix vid åska att göra, för som inbiten östgöte säger man gärna ”bleke” om blixten?

Och på vilken grund kan Franzén utgå ifrån att Bleckstad, dvs bleck, har att göra med ordet ”bleke”? Kan ordet ha annan syftning?

Omnämmande

Institutet för språk och folkminnen ansvarar i Uppsala för Ortnamnsarkivet och stora delar av arkivets registerkort finns nu för tiden i digital form tillgängligt på internet.

Vid sökning på ordet ”Bleckstad” erhålles 13 träffar. Varje träff hänvisar vidare till det ställe var ordet påträffats, vilket år dokument skrevs, vem som har uttytt det och när hon / han gjorde det.

Följande träffar noterades:

Forskare	År	Uttydning	Förekomst år	Anmärkning
??	??	Blekestadha	1501 8/6	Ragal j blekestadha Hammarkinds ting
??	??	Blickestada	1559	Gustaf I:s reg
M Wbg	1976	Blichsta	1588 23/4	Oluff i Blichsta På häradstinget
G o K Franzén	1976	Bleksta	1650	Tre gårdar
G o K Franzén	1975	Blixta	1807	
N Lindkvist	1927	Bleckstad		Uttal: Bliksta, bleksta
G Franzén	1928	½ mtl Nergården, gård i byn Bleckstad	1928	Uttal: Bliksta
G Franzén	1928	1 mtl Östergården	1928	
G Franzén	1928	Bleckstad, Mellan- gården 1 mtl	??	Uttal: Bliksta
K Franson	1934	Bleckstad	1926	Uttal: Bliksta, bleksta
K Maj:t	1945	Bleckstad	1945	Avslag på begäran om att benämna en egendom Blixsta nr 5

I H	1954	Etymologi i boken: G Franzén: By o gårds- namn i Drothems socken ??
E Nn	1989	Etymologi i boken: G Franzén: Ortnamn i Östergötland

1982

Bleckstad, by, Drothems sn, Hammarkinds hd,
Ög. l.

ragal j blekestadha 1501 8/6 Hammarkinds
ting or. Skokl. (3:82)

*Skannad och
digitaliserad kopia av
det registerkort (ovan)
som anger äldsta
uppteckningen av
ortnamnet Bleckstad.*

Som synes så skrivs ortnamnet på lite olika sätt. Vilket namn är då ortens (byns) korrekta namn?

Min erfarenhet under drygt 40 år som släktforskare är den att myndighetspersonerna (präster och andra) skriver ett personnamn på ibland flera olika sätt under en persons levnad. Sålunda kan en man kallas för Jon, Johan, Jean, Johannes, Jan mm och ändå var en och samma person. Hans verkliga namn, det muntliga som användes av de (ofta) icke skrivkunniga i familjen, släkten m fl kanske vara Jona eller Hans.

Kvinnna Elisabeth kunde skrivas Lisa, Liskan, Elisa men kallade sig själv kanske Ellen. Det finns således en officiell skriftlig namnform som varierar från myndighetsperson till myndighetsperson och under tidens lopp och det finns en muntlig namnform som, tror jag, inte varierar på samma sätt utan är fast åtminstone under ganska lång tid.

Detsamma anser jag bör gälla för ortnamn. Bleckstad är i dag det officiella skriftliga namnet medan Blixsta för flera personer är det icke officiella muntliga namnet.

För mig är det muntliga namnet det korrekta.

JORDEBOKEN eller Geometrisk kartan

Lantmätaren, Johan de Rogier, upprättade kartor över Östergötland år 1650. Bland de kartor, som finns tillgängliga, via internet från Riksarkivet, finns en karta över Bleckstads by.

Nedan återges vinjetten i den inbundna serien med kartor, hela kartan över Bleckstad och en detaljkopia över själva bybildningen.

Varje karta är försedd med en ii text beskrivning. Den återges här också och i renskrift utförd på Riksarkivet.

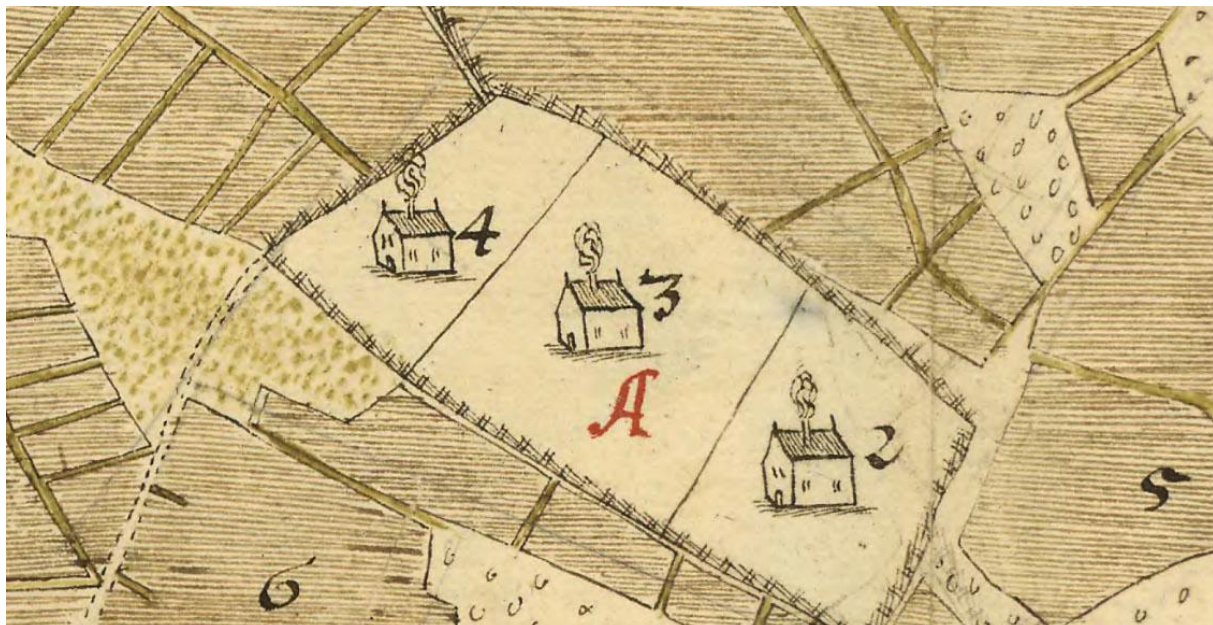
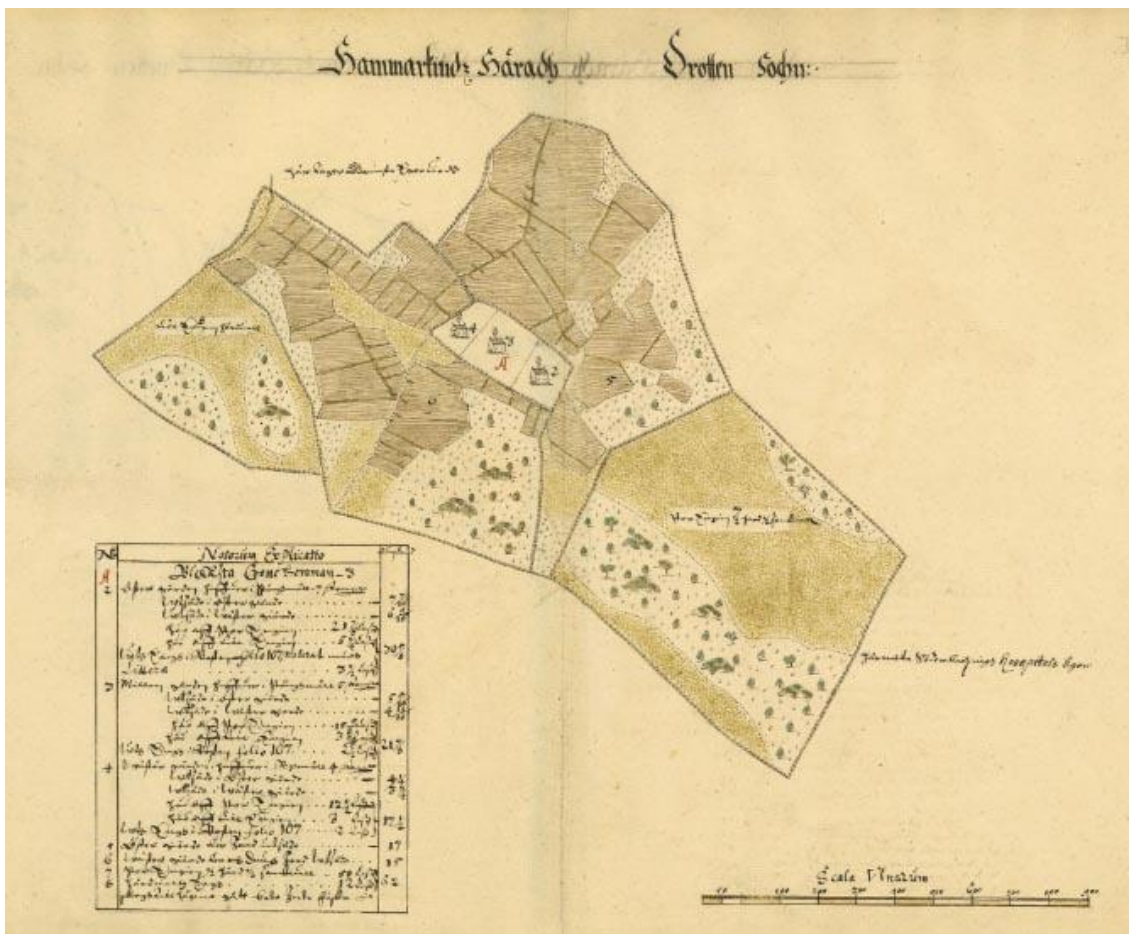
Östergötland.

**Geometrisk Jordboock öfver
Efterkrifne Häradet och
Söchner
Männinge Härad**

Kimsta Sochn	1 folio	1
Kullersta Sochn	1 folio	14
Looth Sochn	1 folio	26
Dorg Sochn	1 folio	42
Hammarsund: Härad		
Västerhusby Sochn	1 folio	50
Droten Sochn	1 folio	84
Stubbårga Sochn	1 folio	146
Orögata Sochn	1 folio	176
Kjingerum Sochn	1 folio	222
Stialwyl Sochn	1 folio	280
Eryst Sochn	1 folio	350

Jag äger till af Rista 1649 alle Egor Weda i Nær
 öfver på Bladen i Boken om mån afstningen öfver
 alla Stätt, Matt, affikat om Calculerat

A. H. Rogier
 J. Rogier
 Förfärdigat Anno 1650.

N ^o	Notarium Explicatio	P ^{er} S ^{um}
A	Blackita Gone Hemman - 3	
2	Öfren gårdens gaffeln i Hångsmåll 7 <u>penningar</u>	
	Lutjåra i Öfren gård	7 $\frac{7}{16}$
	Lutjåra i västren gård	6 $\frac{9}{16}$
	Gås aff N ^{or} w D ^{ing} 2 $1\frac{7}{8}$ <u>l^ösp^ä</u>	
	Gås aff L ^{ie} D ^{ing} 5 $\frac{1}{4}$ <u>l^ösp^ä</u>	
	L ^ö ls D ^{ing} i B ^ö st ^{er} folio 107, noterat med	30 $\frac{5}{8}$
	Littera 3 $\frac{1}{2}$ <u>l^ösp^ä</u>	
3	M ^{isc} ell ^{an} gårdens gaffeln i Hångsmåll 5 <u>penningar</u>	
	Lutjåra i Öfren gård	5 $\frac{7}{16}$
	Lutjåra i västren gård	4 $\frac{13}{16}$
	Gås aff N ^{or} w D ^{ing} 15 $\frac{5}{8}$ <u>l^ösp^ä</u>	
	Gås aff L ^{ie} D ^{ing} 3 $\frac{5}{8}$ <u>l^ösp^ä</u>	
	L ^ö ls D ^{ing} i B ^ö st ^{er} folio 107. 2 $\frac{1}{2}$ <u>l^ösp^ä</u>	21 $\frac{7}{8}$
4	Västren gårdens gaffeln i Hångsmåll 4 <u>penningar</u>	
	Lutjåra i Öfren gård	4 $\frac{1}{4}$
	Lutjåra i västren gård	3 $\frac{3}{4}$
	Gås aff N ^{or} w D ^{ing} 12 $\frac{1}{2}$ <u>l^ösp^ä</u>	
	Gås aff L ^{ie} D ^{ing} 3 <u>l^ösp^ä</u>	
	L ^ö ls D ^{ing} i B ^ö st ^{er} folio 107. 2 <u>l^ösp^ä</u>	17 $\frac{1}{2}$
5	Öfren gårdens den som Lutjåra	17
6	Västren gårdens den som D ^{ing} ens som Lutjåra	15
7	N ^{or} w D ^{ing} $\frac{1}{2}$ gård $\frac{1}{2}$ sandhåll 50 <u>l^ösp^ä</u>	
8	S ^{and} hålls D ^{ing} 12 <u>l^ösp^ä</u>	62
	Hålls D ^{ing} sägas g ^ä tt l ^ö sa l ^ö sa f ^ö rl ^ö sa	

D2:111-112*(Rubrik:)* Hammarkindz Häradh Drotten Sochn.

Notarum Explicatio

Numero		Tunland
A	Blekksta crone hemman 3	
2	Öster gården haffuer i stånghmåll 7 stenger	
	Wtsäde i öster giärde	7 ⁷ / ₁₆
	Wtsäde i wäster giärde	6 ⁹ / ₁₆
	Höö aff Stor engien 21 ⁷ / ₈ Laß	
	Höö aff Lill engien 5 ¹ / ₄ Laß	
	Wth äng h i Bosten folio 107, noterat mädh	
	Littera 3 ¹ / ₂ Laß	30 ⁵ / ₈
3	Millan gården haffuer i stånghmåll 5 stenger	
	Wtsäde i öster giärde	5 ⁵ / ₁₆
	Wtsäde i wäster gierde	4 ¹¹ / ₁₆
	Höö aff Stor engien 15 ⁵ / ₈ Laß	
	Höö aff Lill engien 3 ³ / ₄ Laß	
	Wth engh i Bosten folio 107 2 ¹ / ₂ Laß	21 ⁷ / ₈
4	Wäster gården haffuer i bymåll 4 stenger	
	Wtsäde i öster giärde	4 ¹ / ₄
	Wtsäde i wäster giärde	3 ³ / ₄
	Höö aff Stor engien 12 ¹ / ₂ Laß	
	Höö aff Lill engien 3 Laß	
	Wth engh i Bosten folio 107 2 Laß	17 ¹ / ₂
5	Öster giärde ler jord wtsäde	17
6	Wäster giärde ler och dungh jord wtsäde	15
7	Stor engien ¹ / ₂ hård ¹ / ₂ sankuall 50 Laß	
8	Hårduallz engh 12 Laß	62
	Skogh till hägina gått bete jnte fiske.	

(Karttext:)

Här tager Grimsta egor uedh
 Lill engien hårduall
 Stor engien ¹/₂ hard¹ ¹/₂ sankuall
 Här möta Söderkiöpingz Hossitals ägor
 Scala Vlnarum

¹ hard dvs. hård

Av texten och kartan framgår att Bleckstad, eller som det skrivs, Blekksta, var kronohemman, dvs skattade till staten (kronan, krono) och inte till kyrkan (kyrko) eller adeln (frälse), består av tre (3) hemman, tre gårdar: Östergården, Mellangården och Västergården.

Deras storlek (skatteunderlag) anges i måttet ”stenger” och Östergården anges ha 7, Mellangården 5 och Västergården 4.

Stång var under mitten av 1800-talet ett [längdmått](#), motsvarande 2,969 meter. År 1855 avlöstes de äldre [verkmåtten](#) i Sverige av längdmått som baserades på [fot](#) men var [decimala](#), så att större och mindre mått erhöles genom multiplikation eller division med [potenser](#) av 10. En stång definierades som 10 fot (5 [alnar](#)).

- 10 stänger är en [rev](#).
- 3600 stänger är en gammal [mil](#).

Samma mått användes även vid area- och volymeräkningar. En **kvadratstång** var 100 kvadratfot och alltså cirka 8,815 [kvadratmeter](#); och hundra kvadratstränger var en kvadratrev.

Stång upphörde som officiellt mått, när Sverige slutligen övergick till [metersystemet](#) år 1889. På 1500-talet användes stång som mått på odlad jord efter vilken skatt betalades.¹⁵

Utsädet, enligt kartan, mätes i Tunmland och Hömängden i antalet lass.

Tunmland är en nordisk [ytenhet](#) som motsvarar den åkeryta som besåddes med en [tunna](#) utsäde. Numera används termen "tunmland" i Sverige kanske främst av äldre lantbrukare och uppfattas motsvara ungefär ett halvt [hektar](#) (ca 5 000 m².)

I Sverige och Finland fastställdes ett tunmland genom lantmäteriinstruktioner på 1630-talet till 14 000 [kvadratalnar](#) (56 000 kvadratfot), vilket motsvarar 4937 m². Därmed sattes exakt mått på en då knappt sekelgammal princip att använda tunmland.

Enligt texten så disponerar alla tre tydligen en äng i Bogsten (Bosten).¹⁶

C Engie hump till Bleksta helabyn folio 111

Till östergården 7 stenger höö	3 ½ Lass	
Till millangården 5 stenger höö	2 ½ lass	
Wästergården 4 stenger höö	2 lass	8 tunmland

Läget av område C har ej gått att lokalisera med hjälp av originalkartan från 1650.

¹⁵ Wikipedia

¹⁶ Den tolkade texten från kartan över Bogsten (Bosten) 1650

I Tabellform kan man jämföra gårdarna så här:

<u>Gård</u>	<u>Skatt</u>	<u>Utsäde</u>	<u>Hö</u>	<u>I Bogsten</u>	<u>Tunnland</u>
				<u>Lass</u>	
Östergården	7	14	27 1/8	3 1/2	30 5/8
Mellangården	5	10	19 3/8	2 1/2	21 7/8
Västergården	4	8	15 1/2	2	17 1/2

Uppgifterna i tabellen befäster skattekvantiteten mellan gårdarna.

Ett litet observandum beträffande namnet på byn.

Ovan i förteckningen från Ortnamnsarkivet anger forskaren Lindkvist att han funnit stavningen Bleksta år 1650. Han hänvisar till LMV D 139-1:1, vilket betyder ett nummer i Lantmäteriverkets register. Det torde vara en hänvisning till den ovan aktuella kartan.

Hur denne forskare finner att byns namns stavas Bleksta och inte Blekkstad har jag svårt att förstå, men noterar att det på kartan från Bogsten skrives Blekstad.

VAD JAG BORDE HA I MITT BIBLIOTEK OCH ARKIV

Under senare delen av 1800-talet, och även vid något tillfälle under 1700-talet, utgavs så kallade beskrivningar över Sverige och dess olika delar.

Per David Widgeren, präst och tidigare lärare vid Söderköpings högre skola, utgav en sådan kallad: **Försök till en Ny Beskrifning öfver ÖSTERGÖTLAND**, tryckt i Linköping 1817/18.

Även om jag äger två delar så är det dock fel del, men på biblioteket i Söderköping finns den kanske att tillgå.

Anton Ridderstad utgav 1917 och 1918 också ett antal volymer under rubriken: **Östergötlands beskrivning med dess städer samt landsbygdens socknar och alla egendomar**. Även dessa böcker bör studeras på biblioteket.

Den mest kända beskrivningen är **Beskrifning Öfwer the i Öster-Götland Befintelige Städer, Slott, Sokne-Kyrkor, Soknar, Säterier, Öfwer-Officers-Boställen, Jernbruk och Prestegårdar, med mera**, utgiven av **C F Broocman** 1760.

Mindre känd är nog **Beskrivning Över Linköpings Län** av **Wilhelm Tham**. Den utkom 1854/55.

Det finns ingen garanti att Bleckstad är nämnd i någon av dessa böcker, men det bör undersökas.

Resultat av bokstudierna:

Broocman 1760: Drohems socken har, när boken gavs ut, dvs 1760, ”ett antal af 1155 personer, som bebo 44 2/3 hemman, bland hwilka 21 11/12 äro Skatte, 14 ¼ Krono, och 7 ½ Frälse.” ”The fleste hemman äga ung Gran- och Tallskog. Jordmån är merendels Lera, som är någorlunda bördig. Til hemmanen äga små Utsäden, litet Kärr- och Hårdwallshö....”

Widegren 1817: Bland ”Byar och hemman” nämns bland annat Bleckstad 2 1/2 mantal.

”Jordmänen är på de flesta ställen Lera. Årl Uts anses wara 470 L:r Höst- och Wårsäd, samt 130 L:r Potatoes. Med Afkastn. 6:te kornet. De fleste hemman hafwa knapp Äng och Betesmark. Kreat. Ant. Uppgifwes till 220 Häst. 154 Ox. 460 Kor, 214 Ungbosk. och 752 Får.”

”Kalkstensbrott finnes på Bleckstads egor.”

Tham 1854: ”Drothems socken ... 1 1/2 mils längd från norr till söder, 3/4 till 1 mils bredd i norr, 1/2 till 3/4 mil söder ut, samt en areal af 0,771 qv. Mil, hvaraf 0,029 är vetten.”

”I allmänhet taget kan blott en mindre del af socknen räknas för slättbygd, men denna är så mycket bättre lottad till jordmån och läge. Jordmånen är nemligen der bördig lera och mylla med god vextlighet...”

”Hufvudnäringen i socknen är åkerbruk, med boskapsskötsel och brännvinsbränning: dertill kommer hvad allmogen kan förtjena på tillförsel till staden och S:t Ragnhilds helsobrunn, samt till kanalen, och på skjuts och foror å de många vägar, som här korsar varandra.”

Omkring hälften alla hemman tillhör allmogen.

Folkmängden var på 1750-talet 1155, år 1790: 1202, 1805: 14413, 1815: 1379, 1830: 1474, 1840: 1615, 1850: 1852 och år 1852: 1849.

”En mindre väg går söder ut från staden inåt Drothems sockens sydliga delar”.

Bleckstad anges omfatta 2 1/2 mantal och tillsammans med åtskilliga andra gårdar räknas upp bland de som tillhör allmogen.

Ridderstad 1917: ”Socknen benämnes numera vanligast Drothem. Kallas i handlingar från 1300-talet S:t Drottin, Drotand eller S:a Dorotea. Benämnes även Sanct Trinitatis socken, t ex 1414. Ännu så sent som 1586 kallas socknen....Trefaldighetssocken. Under 1700-talet skrevs namnet Drothem. Drothem innebär betydelsen av Guds hem.”

”Folkmängden på 1750-talet: 1155, 1790: 1202, 1850: 1852, 1910: 2135 och 1915: 2116.”

Beträffande kyrkan och dess inventarier står: ”Bland föremål från senare nämns ett urverk, givet från Bleckstad 1794.”

Dessutom skriver Ridderstad: ”I början av 1900-talet hittades vid Bleckstad ett utslätat stycke av en guldarmring.”

Flera gårdar räknas upp: ”Bleckstad, 1 ½ m, 187 ha, 7 äg”.

Informationen om inventarier i Drothems kyrka gör att jag tar fram kyrkoberivningarna.

Bengt Cnattingius: **Drothems kyrka**, tryckt i Linköping 1974.

Han skriver ”En oblatask är från samma tid (syftar då på början av 1700-talet) och av samme mästare som vinkannen (dvs av Magnus Myhrman i Norrköping, verksam 1706-1730). Den är skänkt av häradsdomare Anders Nilsson i Bleckstad 1829.”

”Ett golvur, gjort av Adolf Fredrik Bjurman 1794, står i tredje travén på höger sida.”

Per Kjellgren: **Drothems kyrka**, tryckt i Söderköping 1993.

Han skriver: ”Häradsdomaren och riksdagsmannen Anders Nilsson i Bleckstad (1745-18324), vars gravsten också finns i kyrkparken, donerade flera värdefulla föremål till kyrkan: g. Ett golvur tillverkat Adolf Fredrik Bjurman 1794.

- h. En vinkanna i silver med handtag i svart trä och krönt med en bild av Guds lamm med segerfana, skänkt 1827 och tillverkad av guldsmeden C M Ljungberg verksam i Norrköping 1827-1841.
- i. En oval oblatask i silver krönt med en vindruvsklase skänkt 1829 och tillverkad av samma mästare som vinkannen. Alla gåvorna märkta med givarens initialer ANS.”

HUSHÅLL

1880				1890				1900			
Plats	Hushållsföreståndare	Född	Yrke / titel	Plats	Hushållsföreståndare	Född	Yrke / titel	Plats	Hushållsföreståndare	Född	Yrke / titel
Bleckstad	Arvidsson, Carl Johan	1826	Nämndeman	Bleckstad	Arvidsson, Carl Johan	1826	Hemmansägare	Bleckstad Nedergård	Arvidsson, Carl Johan	1826	Hemmansägare
Bleckstad	Johansson, Jonas Fredrik	1839	Arrendator	Bleckstad	Johansson, Jonas Fredric	1839	Hemmansägare	Bleckstad Nedergård	Johansson, Jonas Fredric	1839	Hemmansägare
Bleckstad	Andersson, Anders Johan	1831	Hemmansägare					Bleckstad Nedergård	Andersson, Anders Fredrik	1855	Brukare
Bleckstad	Andersdotter, Anna Lovisa	1802	Hemmansägareinna								
Bleckstad	Löfgren, Jonas	1820	Arbetare	Aldersro	Löfgren, Jonas	1820	Jordegare				
Bleckstad	Jonsson, Magdalena	1813	Anka	Aldersro	Jonsson, Magdalena	1813	Anka	Oldersro	Löfgren, Jonas	1820	Jordegare
Bleckstad	Carlsson, Samuel	1831	Hemmansägare								
Bleckstad	Lundberg, Brita Lena	1806	Anka	Bleckstad	Lundberg, Brita Lena	1806	Anka				
Bleckstad	Persson, Anders	1807	Hemmansägare	Bleckstad	Persson, Anders	1807	Hemmansägare				
Bleckstad	Månsdotter, Johanna	1812	Piga f d								
Bleckstad	Andersson, Jonas	1811	Hemmansägare	Bleckstad	Andersson, Greta Maja	1819	Hemmansägare				
Bleckstad	Jonsson, Johan Alfred	1850	Hemmansägare	Bleckstad	Jonsson, Johan Alfred	1850	Hemmansägare	Bleckstad Östergård	Jonsson, Johan Alfred	1850	Hemmansägare
Bleckstad	Sigurd, Anders Fredrik	1844	Arrendator	Bleckstad	Sigurd, Carl Johan	1822	Hemmansägare	Bleckstad Östergård	Frid, Anders Fredrik	1852	Arrendator
Bleckstad	Wallin, Maria Helena	1821	Anka					Bleckstad Östergård	Sigurd, Carl Johan	1822	Hemmansägare
Bleckstad	Eklund, Johanna Maria	1821	Anka								
Bleckstad	Andersson, Peter	1812	Arbetare								
Bleckstad	Petersson, Anders Gustaf	1841	Arbetare								
Bleckstad	Stiger, Gustaf Sadolf	1852	Båtsman								
Bleckstad	Handell, Gustaf	1810	Smed	Smedstorp	Handell, Catharina	1812	Anka	Smedstorp	Edlund, Carl Johan	1858	Smed
Bleckstad	Stiger, Lars Fredrik	1813	Båtsman f d					Smedstorp	Andersson, Anders Filip	1841	Jordbruksarbetar
				Bleckstad	Persson, Johan Peter	1832	Hemmansägare	Bleckstad Mellängård	Persson, Johan Peter	1832	Hemmansägare
								Bleckstad Mellängård	Svensson, Carl Johan	1834	Hemmansägare
				Udden	Carlsson, Ida Johanna	1830	Anka	Bleckstad Mellängård	Persson, Lars	1847	Hemmansägare
				Tallbacken	Rosengran, Anders Gustaf	1835	Snickare	Udden	Petersson, Carl Alfred	1868	Snickare
								Tallbacken	Johansson, Filip	1837	Jordbruksarbetare
								Tallbacken	Johansson, Oskar Fredrik	1873	Jordägare
								Partebrohärr	Gustafsson Falk, Johan Herman	1856	Livgrenadier f d
								Petersborg	Petersson, Sven Petter	1834	Jordbruksarbetare

Antalet hushåll har studerats för åren 1880, 1890 och 1900 med hjälp av CD-skivan ”Sveriges befolkning”, dvs utdrag ur Husförhörslängder och Församlingsböcker, även kallat Folkräkningen.

Jag har använt som ”Hushållsföreståndare” den person som i utdragen anges först i resp hushåll, dvs i regel mannen i en familj.

Jag har försökt att skriva de hushåll mitt för varandra som jag säkert kan tolka som samma hushåll eller som personer boende i samma gård / fastighet.

Antalet hushåll är:

1880 20
 1890 13 eller 8
 1900 17 eller 9

Det är i några fall osäkert om gården / fastigheten skall hänföras till Bleckstad eller ej. Jag återkommer senare till detta.

Vid en annan sammanräkning ur samma källor får jag färre hushåll för åren 1890 och 1900. Detta kan bero på att de som jag ovan räknat som egna hushåll i realiteten delar bostad med andra familjer och sålunda i ena fallet räknats som ett hushåll i andra som två eller flera hushåll. Då det här enbart är början på forskningen så räknar jag med att återkomma och försöka klargöra hur det ligger till.

Antalet invånare de 3 åren är följande:

	1880	1890	1900
Män, gifta	12	5	8
Män, ogifta	11	4	1
Män, änklingar		2	1
Kvinnor, gifta	12	5	8
Kvinnor, ogifta	11	2	
Kvinnor, änkor	4	2	
Barn, pojkar	5	6	5
Barn, flickor	2	4	6
Drängar, gifta			
Drängar, ogifta	6	1	5
Pigor, gifta			
Pigor, ogifta	3	5	6
SUMMA	66	36	40

Bland ogifta män och kvinnor räknas även barn (ungdomar) som nått en viss, i källan ej angiven, ålder.

Följande yrken / titlar anges:

	1880	1890	1900
Nåmdemän	1		
Hemmansägare	5	7	7
Hemmansägarinna	1		
Arbetare	3		
Piga fd	1		
Hushållerska	1		
Arrendator	2	1	1
Båtsman	1		
Båtsman fd	1		
Smed	1		
Brukare			1
Barnhusbarn			1
Dräng	6	1	6
Piga	3	5	6

Motsvarande studie har jag gjort för åren 1970, 1980, 1990 och 2013.

Givetvis kan här föreligga samma fel som förra studien, dvs tolkningsfel av antalet hushåll och osäkerhet om vilka fastigheter som skall räknas till Bleckstad. Men då jag ser det här som en ingång till forskningen, ett sätt att skaffa mig grundkunskap, så är eventuella fel inte så viktiga.

1970		1970				SUMMA	Hushåll
Fastighet	Adressuppgift	Män	Kvinnor	Pojkar	Flickor		
		dvs f 1950 eller senare					
17043	Bleckstad	1	1			2	Henriksson, Gösta F
17043	Bleckstad	2	1	1		4	Hermelin, Nils G
17043	Bleckstad	2				2	Johansson, Harry E
17043	Bleckstad	1		1	1	3	Jonah, Aino
17043	Bleckstad	1				1	Petersson, Torsten H
17046	Bleckstad	2	1	3	1	7	Ziedén, Nils Å
17210	Solliden Bleckstad	1	1			2	Andersson, Gunnar E
17755	Bleckstad	1	3	1	1	6	Karlsson, Nils E
17764	Bleckstad	1	1	2		4	Eriksson, Oskar E V
17771	Smedstorp	1	1	2		4	Andersson, Rune G
17774	Edwardsborg		1			1	Lind, Anna T
17777	Valsberg	2	1		3	6	Rohlin, Karl O B
17783	Rosenhill	2		1		3	Karlsson, Karl A
18331	Petersborg Bleckstad	1	1			2	Petersson, Erik S
18879	Udden Bogsten	1	1			2	Karlsson, Artur V
	SUMMA	19	13	11	6	49	

1980		1980				SUMMA	Hushåll
Fastighet	Adressuppgift	Män	Kvinnor	Pojkar	Flickor		
		dvs f 1960 eller senare					
						0	
Bleckstad 5:1	Bleckstad	1	1			2	Hermelin, Nils G
						0	
						0	
						0	
Bleckstad 5:2	Bleckstad	1	1	1	1	4	Ziedén, Nils Å
Bleckstad 6:1	Solliden Bleckstad	1	1			2	Andersson, Gunnar E
Bleckstad Mellangård 2:3	Bleckstad	3	1			4	Karlsson, Nils E
Bleckstad Mellangård 2:6	Bleckstad	1	2			3	Eriksson, Bo S G
Bleckstad Mellangård 2:8	Smedstorp	1	1	2		4	Andersson, Rune G
Bleckstad Mellangård 2:9	Edwardsborg	1	1	1	2	5	Gustafsson, Bernt G L
Bleckstad Mellangård 2:13	Valsberg	1	1			2	Rohlin, Karl O B
Bleckstad Mellangård 2:12	Rosenhill	1	1			2	Karlsson, Karl A
Bleckstad Östergård 3:5	Petersborg		1			1	Johansson, Hildur S M
						0	
Bleckstad 5:3	Nygården	1			1	2	Hjortmark, Peter W
Bleckstad Östergård 3:4	Solbacka	1	1			2	Karlsson, Nils E V
		13	12	4	4	33	

2013		2013				SUMMA	Hushåll
Fastighet	Adressuppgift	Män	Kvinnor	Pojkar =<20 år	Flickor =<20 år		
						0	
	Bleckstad Östergård 1	1	1			2	Hermelin, Brita H
						0	
						0	
						0	
	Bleckstad Bokhem	1	1			2	Ziedén, Nils Å
	Bleckstad Solliden	1	1			2	Andersson, Arne L
	Bleckstad Mellangård 1	2	4			6	Berge, Nils M
	Bleckstad	2	1			3	Eriksson, Bo S G
	Bleckstad Smedstorp	1	1			2	Andersson, Rune G
	Bleckstad Edwardsborg	1	1			2	Ohlsson, Curt A
	Bleckstad Valsberg	1	1			2	Boqvist, Anders M S
	Bleckstad Mellangård 3	1				1	Karlsson, Karl A
	Bleckstad Petersborg	1				1	Blom, Elias A
	Bleckstad Udden		2	1		3	Törnberg, Maria E
	Bleckstad Nygård	1	1			2	Kylmäsuu, Sven L
	Bleckstad Täppan	1	1			2	Lindberg, Bengt R G
						0	
						0	
	Bleckstad Östergård 2	1	1			2	Hermelin, Artur G R
						0	
	Bleckstad Lyckebo	1	1			2	Andersson, Lars G
	Bleckstad Nedergård	1			1	2	Pettersson, Marcus K
	Bleckstad Partebokärr	2				2	Pälmo, Karl-Jonathan S
	Bleckstad Rosenhill	2	1			3	Frindberg, Lars K T
	Bleckstad Söderbacken	1	2			3	Karlsson, Sten G
	Bleckstad Tallbacken	1	1			2	Daag, Björn Yngve
	Bleckstad Torshill	1	1			2	Cato, Mattias T A
		24	22	1	1	48	

Som källa har använts CD-skivorna över den s k Folkräkningen 1970, 1980 och 1990. För år 2013 har jag använt internetsidan www.birthday.se, som dock inte tar med barn (troligen alla omyndiga, dvs yngre än 18 år).

Luckorna, dvs de tomma raderna, är avsedda att användas så att man kan lägga alla de 4 matriserna bredvid varandra, från vänster till höger, och sålunda se vilka fastigheter som har samma hushåll under perioden. När en lucka uppstår, eller en lucka tidigare uppstått, så kan

jag ännu inte med säkerhet säga att det är samma hushåll som bebor fastigheten eller att det ens är samma fastighet varför jag lämnat lucka.

Sammanfattning 1970 – 2013:

<u>Antal</u>	<u>1970</u>	<u>1980</u>	<u>1990</u>	<u>2013</u>
Män	19	13	18	24
Kvinnor	13	12	18	22
Pojkar	11	4	6	1 + ?
Flickor	6	4	14	1 + ?
Totalt	49	33	56	48
Hushåll	15	12	17	21

FASTIGHETERNA OCH DERA INVÅNARE

Min målsättning med den här forskningsdelen av historiken är att försöka så exakt som möjligt och så långt tillbaka i tiden som möjliga ange vilka personer som varit folkbokförda (skrivna, bosatta) i de angivna fastigheterna.

Beträffande tiden efter 1938 kan enbart några enstaka år belyses eftersom Riksarkivet tolkar offentlighetsprincipen på så sätt att de allmänna handlingarna om landets invånare som är nyare än 75 år beläggs med sekretess. Det innebär att jag som forskare enbart får tillgång till mantalsuppgifterna 1941, innehållet C-skivorna 1970, 1980, 1990 och uppgifterna i CD-skivan med (nästan) alla avlidna i landet efter ca år 1900 fram till och med år 2009.

Beträffande dagsläget får jag förlita mig på www.birthday.se.

För tiden 1938 och tidigare kommer jag att använda Församlingsböckerna (1905-1938), Husförhörslängderna (fram till 1905) kompletterade med övriga Kyrkoböcker, dvs Födelse- och dopbok, Död- och begravningsbok, Lysnings- och vigselbok, In- och utflyttningslängd. Så långt det är möjligt skall jag även studera Bouppteckningar, Lagfartsförteckningar och Domböcker, Skolmatriklar (Elevmatriklar), Kyrkliga och kommunala protokoll och andra dokument som kan ge kompletterande information.

Målet blir att belysa situationen ungefär vart tionde år, enligt följande:

2010	motsvaras av www.birthday.se för september 2013
2000	motsvaras av uppgifter i hembygdsboken för 1997
1990	framgår av Folkräkningen 1990
1980	framgår av Folkräkningen 1980
1970	framgår av Folkräkningen 1970
1960	kan ej belysas
1950	framgår av hembygdsboken för 1950
1940	framgår av mantalslängden 1941
1930	framgår av församlingsboken för perioden 1925-1938

De förstudier som gjorts (ovan) visar att det inte blir enkelt att med säkerhet klargöra vilken fastighet som avses eftersom metoden att skriva om dem i källorna (namnge dem) har varierat med tiden.

Bilderna och tillhörande text är hämtade från:

- (1) **Östergötland i ord och bild**, utgiven av förlaget Ellpe i Malmö och tryckt i Malmö 1946. Här antas uppgifterna gälla för år 1945.
- (2) **Sveriges bebyggelse, Östergötlands län del VIII**, tryckt i Uddevalla 1951 och utgiven av Bokförlaget Hermes. Här antas uppgifterna gälla för år 1950.
- (3) **Vår Hembygd, Söderköpings socknar**, tryckt i Norrköping 1998, utgiven av Alf Ericsson. Här antas uppgifterna gälla för år 1997.

För år 2013 (september) användes www.birthday.se

- (4) Mantalsängden för år 1941 tycks vara grundad på en förlaga kanske utskrivna tidigt 1940 eller kanske redan 1939. Därefter har man strukit över information och personer och för hand lagt till ny information. Jag tolkar det så att den handskrivna informationen är den som skall gälla för mantalslängden 1941, en längd som kanske sedan skrevs rent och användes som förtryckt underlag till nästkommande genomgång.

Det handskrivna är daterat i slutet av längden och man anger att den fastställdes 14 december 1940. Jag anger i sammanställningen att den förtryckta informationen är från 1939 och att den handskrivna är från 1940, väl medveten om att den första kan vara från början av 1940.

Rödlän. entrep.		Drothems kommun och församling Gustav F. Fogelberg i Söderköping		Summa fol. 87		330 666 +1	
<i>Fastställande i Söderköping den 14 december 1940.</i>							
<i>Jacob Torby</i>		<i>H. Torenfält</i>					
<i>Kärsnäsbrukare</i>		<i>Parishögskole</i>					
<i>Toas Lund</i>		<i>Bank. Pettersson</i>					
<i>Toas Svensson</i>		<i>E. H. Larsson</i>					
<i>Albert Berggren</i>		<i>L. H. Carlsson</i>					
Transport							

Fastställande av mantalsängd 1940 (1941)

Hemmans eller lägenhets				Personers					
Jordeboks- och jordregisternamn.	Jordeboksnummer.	Jordregister-nummer.	Mantal		Titel eller yrke.	N a m n.	Födelseår och -dag.	Födelseort (församling).	Civilstånd.
			A hela hemmanet	Å brukningsdelen.					

Kolumner i mantalslängden 1940